

**Cultuurcentrum LA13 wordt
waarschijnlijk verkocht**

Otherwise, RUW, CAID en Boerengroep
mogelijk naar Gebouw met de Klok. | p.5 |

**Breeding peace-loving
hens seems to work**

Pecking deaths down from 30 to 12 per-
cent. | p.8 |

**De Sinnekrêft bestaat
volledig uit biomassa**

Friese studenten doen deze zomer
mee met zonnebootrace. | p.18 |

RESOURCE

Voor studenten en medewerkers van Wageningen UR

nr. 13 – 24 februari 2011 – 5e jaargang

Tien jaar natuurkalender

‘24 februari, hazelaar staat in bloei’

>> BERT + WIJN

Bert Doornbos, financieel medewerker VHL Leeuwarden

‘Het belangrijkste is het genieten’

Bert Doornbos verzamelt wijnen. Met een voorliefde voor Bordeaux. Hij heeft er zo’n duizend liggen, schat hij. In een gehuurde ruimte en opgestapeld in kratten. Houdbare wijnen dus. Deels voor de verkoop, als de tijd er rijp voor is. Zo bedruipt de hobby zichzelf. Maar de echte passie zit ‘m in het spul zelf. Doornbos: ‘Het vinden van mooie wijnen en daar dan van genieten.’ Genieten is het sleutelwoord. Met wijnvrienden zoals op de foto. En de grootste wens: een eigen kelder. **RK / Foto: Hoge Noorden**

[E] ‘THE MAIN THING IS TO ENJOY IT’

Bert Doornbos, on the finance staff at VHL Leeuwarden, collects wines. With a preference for clarets. He reckons he has about 1,000 of them, stacked up in crates in a rented storage space. These are wines that keep. Some are destined to be sold when the time is ripe – that is how this hobby funds itself. But the real point is the wine itself: ‘Finding really good wines and enjoying them.’ The good life – with friends to share it, as on the photo. What more could he want? A wine cellar of his own.

>> INHOUD

nr. 13 – 5e jaargang

>> 15

KOFFIEBEKERS

Wat is de duurzaamste beker: biokarton, PLA of gepolymeriseerd melkzuur-PLA? Dat hangt ook af van de koffiedrinker.

>> 22

DEBAT VEEHOUDERIJ

Is de Wageningse essaybundel een zinvolle bijdrage? 'Ik heb hem ontvangen, maar geen tijd om me er in te verdiepen.'

>> 24

HET JUISTE HOKJE

Resource weet wel wat je moet stemmen. Ben je een Veeteler? Stem dan christelijk. Droefstoeters: SP of Groenlinks. En de voedingsmiep? Blijf maar thuis.

2 Liefdewerk

wijn

EN VERDER

4 Nieuws & opinie

8 Wetenschap

11 Post

12 Natuurkalender

15 Duurzame beker

16 Beeld

palingslacht

18 Duurzame zonneboot

21 Selectie aan de poort

22 MI

essaybundel

24 Student

29 Puzzel

32 Typical Dutch

some don't like it hot

APPS

Vind de ideale plek om een megastal te bouwen met een app. Met dat prikkelende idee won een team van Alterra de VPRO-wedstrijd *App in a day*. Hulde, want hiermee zijn we definitief de app-era binnengetrokken.

Ongekende kansen laten zich zien. Juist hier hebben we een schat aan geografische informatie. Datzelfde Alterra heeft immers net een boek uitgebracht met allerlei kaarten: waar zijn de drukste fietspaden, waar wordt het 's zomers het heetst en waar wanen Nederlanders zich het veiligst? Een prachtig boek, maar het had natuurlijk een app moeten zijn!

Uiteraard moet er een Natuurkalender-app komen. De waarnemingen van achtduizend amateurbiologen leveren een schat aan informatie op. Straks kun je in het veld op je iPhone zien welke vogels en bloeiende planten je daar kunt verwachten.

Een tikje uitdagender is de vertrouwensbreuk-app. Deze geeft op basis van ziekteverzuim, organisatieveranderingen en het aantal uren dat de medezeggenschap vergadert, precies aan waar bestuurders in de problemen zitten. Die app wordt een hit bij Inholland en VHL!

Gaby van Caulil

The full story?
resource.wur.nl/en

APPS

Alterra has blazed the trail into the apps era by winning a competition for iPhone apps with one for finding the best location for a mega-farm. The sky

is the limit now. In fact, why isn't Alterra's new atlas an app? And where is the Nature Calendar app? And there must be a market for a No-confidence app that could

sniff out troubled institutions by monitoring numbers of sick days and length of staff-management consultations. Sure to be a hit at VHL and Inholland.

LA13 MOGELIJK NAAR DE DREIJE

- **LA13, het cultuur- en debathuis van de universiteit, wordt misschien verkocht.**
- **Universiteit spreekt met gebruikers over verhuizing.**

Wageningen UR is langzaam maar zeker bezig Duivendaal te ontruimen. Het Bestuurscentrum vertrekt nog dit jaar naar de campus. Voor de resterende bewoners van Duivendaal wordt een oplossing gezocht. Dat maakt verkoop van het terrein in zijn geheel mogelijk. Over de toekomst van LA13 valt binnenkort een besluit. Dat zegt Ab Groen, directeur Onderwijs en Onderzoek. Hij is samen met Peter Booman, directeur van het Facilitair Bedrijf, bezig met een advies over de toekomst van LA13 en haar gebruikers aan de Raad van Bestuur.

In het advies worden de voor- en nadelen van verkoop op een rij gezet. Dat LA13 wordt verkocht

Het Gebouw met de Klok is in beeld als alternatief voor LA13.

staat niet bij voorbaat vast. 'Eén optie die op tafel komt is: blijven zitten. Maar daarnaast kijken we naar het leegmaken van het gebouw en dus alternatieve huisvestingsmogelijkheden', licht Groen

toe. Daarbij is het Gebouw met de Klok op de Dreijen nadrukkelijk in beeld. Ook met de WSO (nu nog in Arion) en KLV (Achter de Aula) wordt gesproken over een vertrek naar het Gebouw met de Klok.

LIEVER BLIJVEN ZITTEN

De bekendste gebruiker van LA13 is filmhuis Movie W. Voorzitter Adri Bolt wil het liefst op de huidige plek blijven. Dat is in een brief aan de Raad van Bestuur ook duidelijk gemaakt. 'We willen graag blijven zitten. We hebben hier een fantastische zaal.' Volgens Bolt is de eerste optie een plek in het centrum. 'Maar we sluiten niets bij voorbaat uit. Een locatie dicht bij het centrum is ook acceptabel.' Over het klokgebouw kan hij niets zeggen. 'Ik ken het gebouw niet. Ik ben er nog nooit binnen geweest.' Veel hangt volgens Bolt af van de concrete invulling. 'En het zou heel mooi zijn als we dicht bij groepen als Otherwise, RUW en de Boerengroep zouden kunnen blijven. Zo kunnen we samen met die groepen en met Studium Generale onze bijdrage aan het maatschappelijk debat blijven leveren.' De Raad van Bestuur zal eind deze maand of begin maart een besluit nemen over LA13. **Ⓜ RK**

TIEN MILJOEN VOOR KENNISCENTRUM WATER

- **Nieuw Centre of Expertise Watertechnologie voor Van Hall Larenstein.**

Van Hall Larenstein zet met NHL Hogeschool een nieuw Kenniscentrum watertechnologie in Leeuwarden op. In dit 'centre of expertise' kunnen hbo-studenten toepasingsgericht, kortdurend onderzoek doen op het gebied van water-

technologie. De ministeries van OCW en EL&I stellen hier gedurende vijf jaar een miljoen euro per jaar voor beschikbaar. Het geld is bestemd voor de ontwikkeling van onderzoeksprogramma's. 'Waterbedrijven' als Vitens, Pacques, Landustrie Sneek en Wetterskip Fryslân, universitair waterinstituut Wetsus, de hogescholen zelf en de MBO's steken gezamenlijk als cofinanciering ook vijf miljoen in het centrum. Dat moet zich na vijf jaar

zelf kunnen bedruipen met inkomsten uit het onderzoeks- en opleidingsprogramma.

Het nieuwe centrum komt in het gebouw van Van Hall Larenstein. De bestaande Milieuhal wordt er voor twee miljoen verbouwd en de laboratoria worden vernieuwd.

VRAAG NAAR ONDERZOEK

In het kenniscentrum kunnen bedrijven samen met studenten een

proefopstelling opzetten voor onderzoek naar drink- en afvalwater. Projectingenieurs (afgestudeerde hbo'ers) gaan de onderzoeken begeleiden. Paula van den Brink, docent watertechnologie van VHL en tevens verbonden aan Wetsus, zegt dat bedrijven zitten te springen om dit soort kortlopende onderzoeksprojecten. **Ⓜ KdM**

The full story?
resource.wur.nl/en

WHERE TO, LA13?

As Wageningen UR prepares to vacate its buildings in the centre of Wageningen, the future of LA13, home to Movie W, hangs in the balance. One idea is to move it to the Dreijen. Movie W chair Adri Bolt would rather stay central and close to other student organizations.

10M FOR WATER KNOWLEDGE

VHL and NHL applied sciences institutions are jointly setting up a centre of expertise on water technology in Leeuwarden. The ministry of EL&I is putting 5m euros into the new centre, matched by another 5m euros from a group of water-related companies.

PHD 'STUDENTS' ARE STAFF

The cabinet has proposed breaking with the Dutch tradition of paying doctoral researchers staff salaries rather than student grants. Bad idea, says Wageningen Graduate Schools dean Johan van Arendonk. We need to attract good students and see PhD researchers as members of staff.

AIO BLIJFT PERSONEELSLID IN WAGENINGEN

- **Wageningen wil van promovendus geen 'bursaal' maken.**
- **'Promotieplaats moet aantrekkelijk blijven.'**

'Aio's zijn een wezenlijk onderdeel van de wetenschappelijke staf. Het zijn startende onderzoekers, geen studenten.' Dat stelt Johan van

Arendonk, dean van de Wageningen Graduate Schools. Hij reageert op een voorstel van het kabinet dat universiteiten de mogelijkheid geeft om aio's voortaan als 'bursaal' een beurs te geven, in plaats van een salaris. Als het aan Van Arendonk ligt, gaat dit niet gebeuren in Wageningen.

'We moeten promovendi een baan geven als we het aantrekke-

lijk willen houden voor de kwalitatief goede studenten', zegt Van Arendonk. 'Een promotiebeurs of salarisverlaging zou ik betreuren.' Gaat hij dit adviseren aan de raad van bestuur? 'Ik heb niet gemerkt dat de raad van bestuur serieus naar het kabinetsvoorstel kijkt. Ik beschouw het als een proefballon van het kabinet.' Alle Nederlandse promovendi in Wageningen hebben

nu een arbeidscontract. Buitenlandse promovendi hebben meestal wel een beurs, soms in aanvulling op hun aanstelling in eigen land.

Het Promovendi Netwerk Nederland (PNN) wees het kabinetsplan al eerder af. Promovendi voeren vergelijkbare werkzaamheden uit als universitair docenten, namelijk onderwijs en onderzoek, voert het PNN aan. **AS**

kort

>> VHL

Patstelling MR en directie

De raad van bestuur van Wageningen UR ziet niets in de twee voorstellen van de medezeggenschapsraad van Van Hall Larenstein. De MR wilde voortaan overleggen met directeur bedrijfsvoering Rien Komen of met de raad van bestuur (het college van bestuur van de hogeschool). Zo wilde de MR de impasse doorbreken die ontstond toen ze eind januari het vertrouwen in algemeen directeur Ellen Marks opzegde. Wel vindt er op 4 maart een gesprek plaats tussen de MR en bestuursvoorzitter Aalt Dijkhuizen, waarbij ook de directie van VHL aanwezig zal zijn. Het reguliere medezeggenschapsoverleg ligt al sinds begin december stil. **AB**

DID YOU SAY IDEALIST?

Secretary of State for Nature Bleker calls himself a realistic idealist. In the name of realism he's ditching the Ecological Main Structure and making nature pay the price for our rampant consumerism. Roll on the idealism, says Joop Schaminée.

>> POLITIEK

Hoorzitting over wonen op campus

Het politieke 'nee' tegen wonen, uitgaan en winkelen op de campus lijkt langzaam af te brokkelen. Komende maand organiseert de gemeente Wageningen een hoorzitting over de kwestie. Dat gebeurt op initiatief van de VVD. De partij haakt daarmee volgens fractieleider Johan Osinga in op 'signalen' uit de samenleving. Sinds jaar en dag is er een verbod op campusfuncties anders dan onder onderwijs en werken. Maar volgens Osinga zijn de Wageningse ondernemers inmiddels bereid naar verruiming van de mogelijkheden te kijken. Hoogste tijd dus volgens de VVD om de meningen te peilen. De hoorzitting is op dinsdag 15 maart om 19.30 uur in het gemeentehuis. **RK**

>> OP DE CAMPUS

Ontmoetingsruimte gaat 'Impulse' heten

De nieuwe ontmoetingsruimte op de campus heeft een naam gekregen: Impulse. Die naam vervangt eerdere werktitels als Symposium en Competence Centre. Impulse krijgt zowel zakelijke als informele ruimtes en moet een inspirerende ontmoetingsruimte worden voor wetenschap, studenten, overheid en bedrijfsleven. Impulse komt naast het Restaurant van de Toekomst, de opening is voorzien in januari volgend jaar. **GvC**

in brief

STALEMATE >> between staff and management at VHL.

RESTRICTIONS >> on commercial activities on campus may be lifted.

IMPULSE >> is to be the name of the new campus meeting place.

SCHAMINÉE <<

Glorix

Tijdens een werkbezoek aan de Baviaanskloof in Zuid-Afrika vorige week, voor een project in opdracht van het ministerie EL&I, viel in gesprekken enkele malen de naam Glorix. Het duurde even voordat ik doorhad dat daarmee onze staatssecretaris voor natuur werd bedoeld. Meestal vind ik dergelijke woordspelingen minder geslaagd, maar deze blijft hangen. De naam doet denken aan een Germaanse strijder die dapper de wapens opneemt tegen een Romeinse overmacht. Maar ook heeft hij iets van een wat onhandige stripfiguur. Stoer en klunzig tegelijk, een paradox in zes letters.

In een interview afgelopen vrijdag in Trouw over het naar beneden bijstellen van natuurdoelen, zegt Bleker dat het slechte politiek is als je twintig, dertig jaar iets nastreeft terwijl je weet dat je de doelen niet haalt. Hij verwijst daarbij naar de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die in 1990 in de steigers is gezet om de verdere achteruitgang van natuur een halt toe te roepen. Is die conclusie terecht, nog afgezien van de vraag of de doelen wel of niet haalbaar zijn? Van Maarten Luther is de uitspraak dat hij vandaag een boompje zal planten als hij weet dat morgen de wereld vergaat. In hetzelfde interview noemt Bleker zichzelf een realistisch idealist. In een tijd van economische crisis zal ook op natuur bezuinigd moeten worden, dat is realisme. Maar klopt die gedachte wel? De achteruitgang van de natuur is het gevolg van ons streven naar meer en meer. Als het dan even wat minder gaat, moet de natuur er dan voor opdraaien? Mijn hoop is gevestigd op het idealisme van Bleker. **Joop Schaminée**

ODE AAN DE KAAART

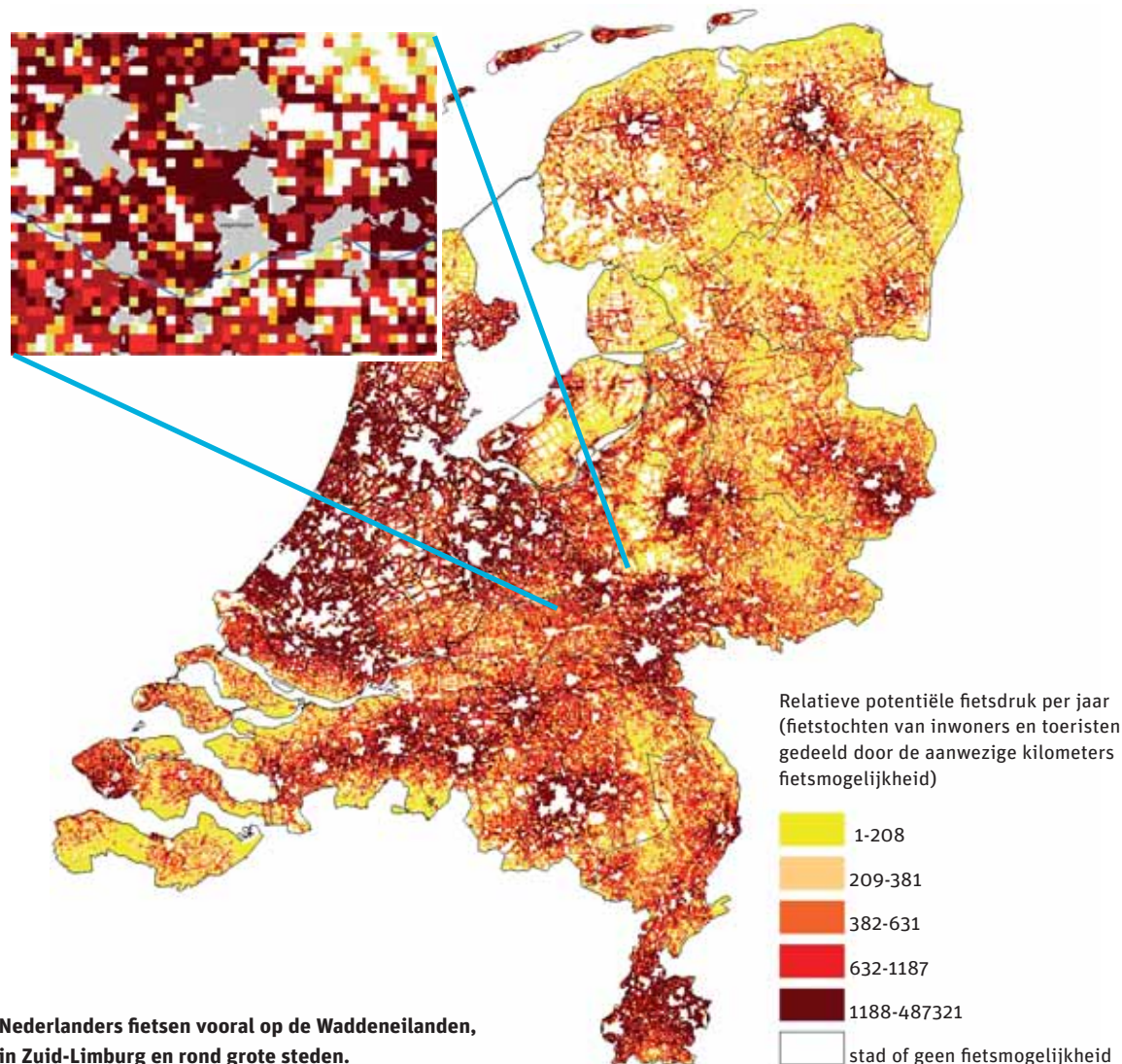
- Kaartenbundel biedt dwarsdoorsnede van Wagenings onderzoek.

Kaarten prikkelen, maken nieuwsgierig. Kaarten maken in een oogopslag moeilijk te vatten informatie duidelijk. Nergens weten ze dat zo goed als bij de Environmental Sciences Group, de kaartenkampioenen van Wageningen UR. Veelomvattende informatie samenballen in een overzichtelijke kaart. Of het nou over de bodem gaat, de indeling van de ruimte, de effecten van klimaatverandering, vervuiling, ecologische netwerken, ontbossing, wandelroutes in Ghana of fietsbewegingen in ons eigen landje.

Geen onderzoek gaat de deur uit zonder een gedegen visuele vertaling in een kaart. De kaart als eindproduct en –zo lijkt het soms wel– doel op zich. Een staalkaart van die kaarten, en daarmee een dwarsdoorsnede van het groene onderzoek in Wageningen, is nu gebundeld in een atlas. De Atlas van Alterra, zou je hem kunnen noemen. Of de Atlas van Isric, om de twee grootste leveranciers maat bij naam te noemen. Kennis in Kaarten, heet het kloeki boek officieel. Een ode aan de kaart als voertuig van kennis. En een promotieproduct, natuurlijk.

RUST OP DE GINKELSE HEI

De kaart op deze pagina is er een-tje van onderzoeker Martin Goossen van het Team Mens en Maatschappij van Alterra. Goossen is de

Nederlanders fietsen vooral op de Waddeneilanden, in Zuid-Limburg en rond grote steden.

man achter de website daarmoe-tikzijn.nl, waar iedereen zijn eigen persoonlijke vakantiekaart kan maken. Een aanrader! De kaart laat zien waar op de Nederlandse fietspaden het 't drukst is. Preciezer geformuleerd: de potentiële fietsdruk. Goossen: 'De kennis van

het fietsgedrag in Nederland, gebaseerd op recreatieonderzoek dat we al jarenlang uitvoeren.' De kaart is dus gebaseerd op vragen als hoe vaak fiets je, hoe lang en waar. Per postcodegebiedje en omgerekend naar het aantal inwoners levert dat bijgaande plaatje op met een uit-

snede van het gebied rond Wageningen. Duidelijk is te zien waar het in deze omgeving druk is: het Binnenveld, de Grebbeberg en de Heuvelrug. Rustzoekers kunnen beter de Ginkelse Hei op. Dat wisten we al. Maar nu wel wetenschappelijk aangetoond. **RK**

The full story?
resource.wur.nl/en

THE MAGIC OF MAPS

If you like maps, the place to be is Wageningen's ESG. You name it, the environmental scientists have a map on it: soil structure, climate change, hiking routes in Ghana, cycle paths in the Netherlands... They have collected a sampler of their maps in an Atlas: Knowledge

in maps. A celebration of maps and a nice piece of PR into the bargain.

APPLIANCE OF SCIENCE

Louse Gunning, chair of the Dutch health council, will be the keynote speaker at Wageningen University's Founders' Day on 9

March. Her message will be that scientists must get out there with practical advice so that Dutch people don't just know the names of their best footballers but those of their top scientists too.

'BEST SPANNEND, ZO'N DIESREDE'

Wie? Louise Gunning, voorzitter van de Gezondheidsraad

Wat? Diesrede op woensdag 9 maart

Waar? Aula

Waarom? Omdat het thema dit jaar voeding en gezondheid is en Louise Gunning volgens Opzij de machtigste vrouw in de zorg is.

Is dit uw eerste diesrede?

'Ja, en ik vind het best spannend. Een dies is een belangrijk moment. Je viert dat de universiteiten bestaan. We mogen daar best wat trotser op zijn. Nederlanders kunnen wel de goede voetballers opnoemen, maar niet de goede wetenschappers.'

Dat vindt u jammer?

'Ja. Van oudsher is naast onderwijs en onderzoek ook maatschappelijke dienstverlening een taak van de academie. Neem onze briljante natuurkundige Hendrik Antoon Lorentz, hij won de Nobelprijs maar adviseerde ook gemeentes waar ze het beste bliksemafleiders konden plaatsen. Zo hoort het.'

Wat is uw boodschap?

'Dat wetenschappelijk onderzoek noodzakelijk, maar niet voldoende is voor beleidsbeslissingen. Daar zit een adviseringslag tussen. Bij het begin van de Mexicaanse griep bleek er bijvoorbeeld weinig wetenschappelijke basis om het beleid op te baseren. Ook bij de Q-koorts was de onzekerheid aanvaardbaar groot. Dan heb je deskundigen nodig die naar verschillende invalshoeken kunnen kijken.' **© GvC**

BUS MOGELIJK 'S AVONDS NIET OVER CAMPUS

- De busbaan over de campus gaat definitief door.
- 's Avonds mijd de bus mogelijk het universiteits-terrein.

Provinciale Staten geeft gehoor aan de wens van de Wageningse gemeenteraad om de huidige route van de bus over de Nijenoord Allee niet helemaal op te geven. Weliswaar gingen de Statenleden akkoord met het plan voor een busbaan over de campus, maar tegelijkertijd werd een motie aangenomen die zich uitsprekt vóór de reguliere busverbinding via de Nijenoord Allee.

In de motie van GroenLinks, de SP en de PvdA krijgt de provincie de suggestie om de busdienst over de campus te splitsen in een dag- en een nachtdeel. 's Avonds volgt de bus dan de 'oude' route over de Nijenoord Allee. Met dat kansrijke compromis zou de provincie tegemoet komen aan bezwaren van bewoners uit de wijken Tarthorst en Roghorst. Die moeten door de verschuiving van de busroute veel verder lopen naar de dichtstbijzijnde halte. **© RK**

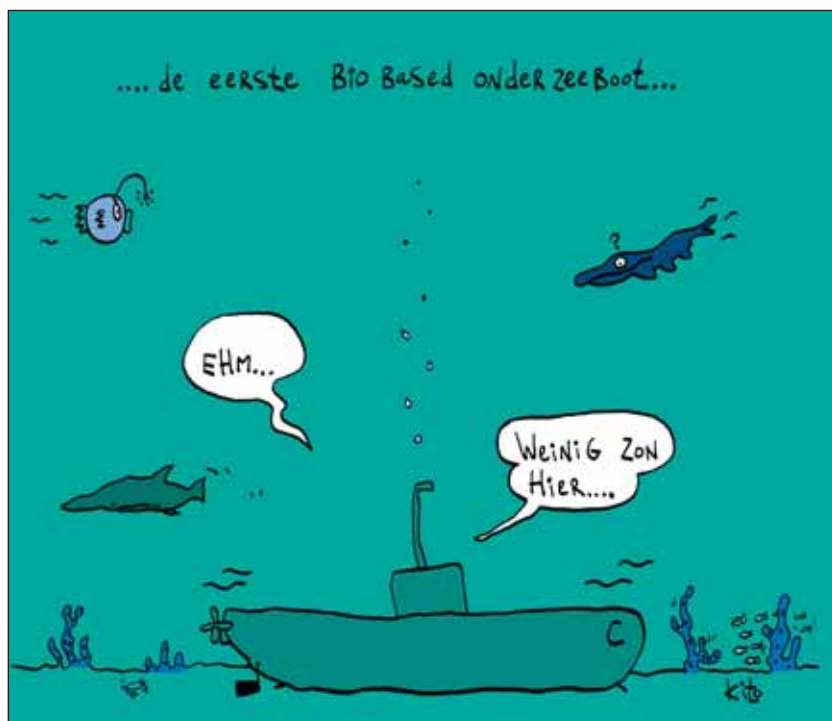
ALTERRA SCOORT MET MEGASTAL-APP

- Alterra wint VPRO-wedstrijd *App in a Day*.
- Wageningse app zoekt geschikte locatie voor megastal.

Met het project *App in a Day* wilde de VPRO verkennen welke verrassende applicaties met geografische data mogelijk zijn. Een tiental teams van programmeurs, geografische-informatiespecialisten en ontwerpers zetten zich aan de bouw van een app die binnen een dag klaar moest.

Het vijfkoppige Alterra-team vroeg zich af: wat kan waar nog in Nederland? Dat werd uitgewerkt voor de plaatsing van megastallen. In de applicatie kan de gebruiker aan de hand van geografische data en een zelf bedachte Burger Acceptatie Factor nagaan op welke plekken in Nederland je het beste een megastal kunt bouwen. De Wageningse app bleek uiteindelijk goed voor de eerste prijs met een lovend jurycommentaar: 'Ze hebben hun huiswerk goed gedaan en kunnen een behoorlijk werkende applicatie tonen. Kun je dit concept ook toepassen op kerncentrales?'

Inge la Riviere van het team: 'De applicatie is nog niet robuust, hoor. Dat kan ook niet anders na één dag werk. Maar deze aanpak leent zich wel om burgers invloed te geven op ruimtelijke plannen.' **© AS**

ILLUSTRATIE: KITO

NO NIGHT BUS

The Provincial Council has given the go-ahead for the bus route across the Wageningen campus but favours a different route at night, avoiding the lonely campus and serving nearby neighbourhoods better.

APP AWARD

Alterra won a competition for original geographical apps with an app with which you can figure out the best location in the Netherlands for one of the controversial Mega-livestock farms.

'TOKKIES' VERDWIJNEN DOOR SELECTIE

- Wageningse onderzoeker fokt vredelievende kippen.
- Sterfte in het hok daalt met bijna tweederde.

Stop kippen in een kooi en ze beginnen elkaar dood te pikken, zo weet elke pluimveehouder. Om dat te voorkomen wordt de snavelpunt verwijderd. Maar het maatschappelijk verzet daartegen groeit. Piter Bijma van de leerstoelgroep Fokkerij en Genetica werkt daarom aan een andere oplossing. Vier jaar geleden startte hij samen met post-doc Esther Ellen onderzoek bij duizend legkippen in legbatterijen waarvan de snavelpunt niet was verwijderd. Toen die witte leg-horns gedurende anderhalf jaar – hun werkzame leven – in een legbatterij werden gezet, werd gemiddeld dertig procent van hen dood gepikt. Maar de sterfte per hok verschilde.

Bijma en Ellen selecteerden de kippen in de hokken met de laagste sterfte en fokten daarmee door. Bij de tweede generatie sociale kippen bedroeg de sterfte 22 procent,

'Sociaal gedrag gaat vermoedelijk samen met een betere groei'

bij de volgende selectierondes daalde die naar 18 en 12 procent. Dat begint er op te lijken, vindt Bijma, want in stallen met legkippen waarvan snavel wel is geknipt,

FOTO: NATIONALE BEELDBANK

Selecteren op gedrag maakt kippen socialer.

komt de sterfte soms ook in de buurt van tien procent. Bijma en Ellen willen met dit fokprogramma onder de tien procent komen. Ze willen nog twee generaties sociale kippen doorfokken, om na te gaan of de lage sterfte bij deze groep beklijft.

SNAVELKAPPEN VERBODEN

Fokkerij-organisatie Hendrix Genetics, waarmee Bijma het onderzoek uitvoert, ziet brood in het fokprogramma. In de biologische landbouw in Nederland is snavelkappen al verboden. De gangbare pluimveesector heeft een plan van aanpak opgesteld om de ingreep uit te bannen. Daar komt bij: de klassieke legbatterij wordt met ingang van 2012 verboden. Meer en meer legkippen worden in volière-

stallen gehouden, waarin ze loslopen. Maar ook daar pikken kippen elkaar dood. In zo'n stal zijn de pikkende kippen lastig te detecteren en te verwijderen.

Door de succesvolle resultaten bij de kip komt er nu ook onderzoek naar vredelievende varkens. Bijma is betrokken bij het onderzoek van Liesbeth Bolhuis om varkens te selecteren op hun sociale aanleg. Sociale varkens doen meer aan *nosing*: knuffelen onder varkens. Daarmee verbeteren ze de sfeer in het hok en zorgen ze ervoor dat hun hokgenoten beter groeien. Sociaal gedrag gaat dus vermoedelijk samen met een betere groei, zegt Bijma. Fokkerijorganisatie Topigs overweegt de methode van Bijma te gebruiken in het fokprogramma. **AS**

GESTRESTE ALG PRODUCEERT ANTIOXIDANT

- Alg *Dunaliella salina* beschermt zich met waardevol bètacaroteen tegen licht.

Dunaliella salina is een onverzettelijke eencellige alg. Hij komt als een van de weinige organismen voor in de Dode Zee. De zouttolerante alg kleurt normaal groen, maar onder stressvolle omstandigheden gaat hij bètacaroteen maken en kleurt hij oranje.

Dat komt door een tekort aan stikstof of een hoge lichtintensiteit, ontdekte promovendus Packo Lamers. 'In die gevallen ontstaat een onbalans tussen de energieaanvoer van buiten en de energie die de alg verbruikt', zegt Lamers. 'De alg lost dat op door veel bètacaroteen aan te maken. Dat werkt als een soort zonnenscherm.' Lamers stelde de alg in het lab bloot aan een overkill aan licht en een tekort aan stikstof. Vervolgens maakte de alg tien keer zoveel bètacaroteen per uur aan als algentelers in Israël en Australië nu realiseren.

Bètacaroteen is een natuurlijke kleurstof die in levensmiddelen wordt gebruikt. Het is ook een antioxidant. Door die gezondheidbevorderende eigenschap wordt bètacaroteen uit algen in voedings-supplementen gestopt. Lamers kweekte de alg met kunstmatig licht in het lab. 'Dat is veel te duur voor een commerciële productie', stelt hij. 'Je hebt gratis zonlicht nodig.' Nader onderzoek moet uitwijzen of de hoge productie ook in praktijk haalbaar is. **AS**

[E]

The full story?
resource.wur.nl/en

PECKING ORDER

To solve the problem of laying hens pecking each other to death, breeding researchers Piter Bijma and Esther Ellen have experimented with selective breeding for peace-loving hens. They brought the death rate down from 30 percent to 12 and 18 percent. The

method is now being applied to breed sociable pigs too.

STRESSING ALGAE

Under stress, the Dead Sea alga *Dunaliella salina* produces the antioxidant betacarotene and turns orange. The stress takes the form of too little nitrogen or too much

light, discovered Wageningen doctoral researcher Packo Lamers. Whether commercial production of betacarotene from algae in the lab is viable remains to be seen.

AGROPARKS ARE THE ANSWER

How are we to feed the world's swelling population? For Alterra's

MEGASTALLEN IN HET KWADRAAT

- Agroparken nodig om uitdijende wereldbevolking te voeden.
- 'Duurzamer dan gangbare systemen.'

In Nederland is er weinig liefde voor het fenomeen megastallen. Toch is een sterke concentratie van de veehouderij in zogenaamde 'Metropolitane foodclusters' dé oplossing voor de groeiende vraag naar eiwitten en groenten in een verstedelijkte wereld.

Dat is althans de overtuiging van Alterra-onderzoeker Peter Smeets. Smeets ontwerpt zogenaamde agroparken, die de kern van dergelijke clusters vormen. Samen met mensen van Alterra, Food & Bio-based Research, LEI en PPO maakt hij plannen voor overheden en bedrijven in Nederland, maar ook in China, India en tal van andere landen. In zijn proefschrift, onlangs in Engelstalige versie uitgebracht, beschrijft hij het concept.

Bedoelt u niet gewoon varkensflats als u het over agroparken heeft?

'Nee, zeker niet. In een agropark worden niet alleen dieren gehouden, maar zijn verschillende vormen van agrarische productie en verwerking op elkaar afgestemd. Stofstromen zijn zoveel mogelijk gesloten. Er wordt wat betreft dierenwelzijn, milieu,

arbeidsomstandigheden en veterinaire risico's duurzamer geproduceerd dan in gangbare systemen.'

Dat beeld lijkt niet in overeenstemming met het twijfelachtige imago van de grootschalige veehouderij.

'Het probleem van megastallen in Nederland is de plaatsing ervan in het landschap. Landbouwbedrijven worden steeds groter, maar staan nog steeds verspreid in het landschap. Andere industrie werd wel geconcentreerd in industriegebieden of havens. Die slag is in de ruimtelijke ordening van de landbouw nooit gemaakt, behalve in de glastuinbouw. Dat moet alsnog gebeuren door agroparken te bouwen bij havens en binnenhavens zoals bijvoorbeeld Wageningen.'

Zijn er al voorbeelden in bedrijf?

'Jazeker, in Nederland bijvoorbeeld AgriportA7 en Biopark Terneuzen. In India is de bouw van Greenport Nellore gestart. In China worden onze plannen in Changzhou en Shanghai stap voor stap geïmplementeerd. **IT**

Expedition agroparks; Research by design into sustainable development and agriculture in the network society. Peter J.A.M. Smeets 2011, 320 pages, paperback. ISBN: 978-90-8686-163-7, prijs € 59,-

Plan voor een Wageningen agropark in Shanghai.

Peter Smeets the answer is clear: metropolitan agroparks clustering farms and food factories. They are not only more efficient but also more sustainable, says Smeets, who expands on the idea in his book: *Expedition agroparks; Research by design into sustainable development and agriculture in the network society*.

BADGERING GOVERNMENT

Dutch conservation organization Das&Boom (Badger & tree) has saved numerous colonies of threatened species from the bulldozer. Would their litigation tactics work against this government's nature policies? Professor of Law and Governance Bernd van de Meulen thinks they might.

VISIE <<

Maakt tactiek Das&Boom een kans?

In de jaren negentig liet Jaap Dirkmaat van vereniging Das&Boom regelmatig bouwprojecten stilleggen vanwege de aanwezigheid van de korenwolf of een ander zeldzaam dier. Die tactiek van de juridische weg kan ook werken tegen het natuurbeleid van de huidige regering, meent Dirkmaat. Hij gaat Das&Boom daarom heroprichten. Goed idee? Bernd van der Meulen, hoogleraar Recht en Bestuur:

'Het recht is de moeite waard om voor op te komen, ook als dat knokken betekent in de rechtszaal. Bedreigde dieren kunnen niet voor zichzelf opkomen, dus als iemand anders dat voor ze wil doen: heel graag! Het spreekt niet vanzelf dat de Nederlandse regering zich aan de Europese regels houdt waaraan zij zichzelf gebonden heeft. Dit kabinet zoekt op allerlei beleidsterreinen de randjes op en is weinig enthousiast over afspraken die zijn gemaakt inzake 'linkse hobby's'. Wie op zoek gaat naar minimumvarianten maakt altijd grote kans daadwerkelijk onder de rand te zakken.

Volgens Natura 2000, het uitgebreide programma van Europese richtlijnen voor natuurbescherming, dient Nederland voldoende beschermingsmogelijkheden voor de natuur te bieden. Daarin moet de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) nou juist voorzien. Nederland ziet zich graag als rolmodel en gidsland, maar het waarmaken van die ambities valt wel eens tegen. Ons land is herhaaldelijk op de vingers getikt wegens overtredingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

Das&Boom staat niet bekend als een organisatie die wild om zich heen mept. Ik acht ze zeker in staat om met een zorgvuldig opgezette procedure het Nederlandse natuurbeleid kritisch aan de Europese richtlijnen te toetsen. Gemiddeld heeft een beroep tegen overheidsbeslissingen een kans van slagen van 1 op 4.

Een kansrijke tactiek is het aanvechten van beslissingen die verder gaan dan alleen vertraagde uitvoering. Die echt afbraak van de EHS betekenen. Denk aan kap- of bouwvergunningen voor terreinen die deel uitmaken van de EHS. Daar maak je dan bezwaar tegen op grond van de stelling dat zo'n besluit in strijd is met Europese regels, waardoor het belang van bijvoorbeeld de dassen waarvoor je opkomt, wordt aangetast. Dan moet zo'n beslissing worden heroverwogen. Zo nodig kun je daarna in beroep, uiteindelijk bij de Raad van State. Die moet het Europese recht toepassen. Zo heeft Das&Boom al eerder belangrijke overwinningen geboekt.' **MdB**

TAAIE BLADEREN LEVEN LANGER

- Wereldwijde studie vergelijkt bladeren van 2819 soorten
- Stevigheid bladeren kan factor 800 verschillen

Taatheid is de meest wezenlijke mechanische eigenschap van een blad. Tot die conclusie komen Wageningen Lourens Poorter en een groep internationale wetenschappers in een artikel in *Ecology Letters* dat komende maand verschijnt. De groep legde een groot aantal studies naar de mechanische eigenschappen van bladeren naast elkaar. Waaronder dus die van de Wageningse co-auteur Poorter.

Knippen, scheuren en doorboren zijn de meest gebruikte methodes om mechanische eigenschappen van blad te meten. Dat levert een woud aan gegevens, definities en eenheden op. Die zijn nu voor het eerst in een eenduidig systeem ondergebracht, wat het mogelijk

Succesvolle schaduwgroeiërs hebben vaak een taai blad.

maakt om 2819 bladsoorten met elkaar te vergelijken.

Dat leidt tot opmerkelijke inzichten. De stevigheid van bladeren kan tussen soorten wel een factor 800 verschillen. En dat verschil zit 'm vooral in de taatheid. Bladeren zijn niet stevig omdat ze dik zijn of een grote dichtheid hebben. Het is de taatheid die het 'm doet.

Daarmee is overigens nog niet gezegd wat die taatheid veroorzaakt. Daar houdt het verhaal in *Ecology Letters* eigenlijk op.

WEINIG ZONLICHT

Volgens Poorter heeft taatheid te maken met de vezeligheid, het nervenpatroon en de chemische samenstelling van bladeren. 'Taa-

theid is een hele goede voorspeller van hoe lang een blad leeft, hoe smakelijk het is voor bladeters en hoe licht of donker een boomsoort staat.'

Mechanische eigenschappen van blad hebben volgens hem grote implicaties voor het succes en de co-existent van soorten in de natuur. Taatheid bepaalt waar je welke soort aantreft. Poorter: 'In onderbos van tropisch regenbos bijvoorbeeld dringt maar één procent van het licht door. Dat levert een hele lage fotosynthese op en dus weinig koolstofwinst per dag. Als je die investering in nieuw blad terug wilt verdienen, moet je langlevende blaadjes hebben.' Taatheid verhoogt de kans op een lang leven. Onder meer door weinig aantrekkelijk te zijn voor bladeters. En dat helpt dus om succesvol te zijn in de schaduw. Aan de andere kant vind je snelle groeiërs met malse bladeren juist op open plekken met veel licht. **Ⓜ RK**

SCHIMMELS ZIJN GENETISCHE WILDEBRASSEN

- Nieuwe schimmelziekten kunnen ontstaan door uitwisseling van genetisch materiaal.

Pathogene schimmels doen spontaan waar organisaties als Greenpeace van gruwen. Ze wisselen genen of zelfs hele chromosomen uit met andere schimmelsoorten. De genetische uitwisseling tussen schimmels verklaart waarom er plotseling nieuwe schimmelziekten in gewassen opduiken, stellen

de Wageningse genetici Rahim Mehrabi, Pierre de Wit en Gert Kema in *FEMS Microbiology Reviews*.

Ze bespreken de schimmelsoort *Pyrenophora tritici-repentis*, die jarenlang een voor tarwe onschuldig bestaan leidde. Maar rond de Tweede Wereldoorlog tastte deze schimmel opeens tarwe aan, op een vergelijkbare manier als de soort *Stagonospora nodorum*. Toen genetici onlangs de genoomsequenties van beide schimmels gingen vergelijken, bleek er sinds 1940 een 'eilandje' van *Stagonos-*

pora-DNA in het genoom van *Pyrenophora* te zitten. Dat maakt het aannemelijk dat er DNA-uitwisseling tussen beide schimmels heeft plaatsgevonden.

MOBIELE CHROMOSOMEN

Iets soortgelijks treedt op bij de schimmel *Fusarium oxysporum*, een hardnekkige ziekteverwekker bij tomaat. De Amsterdamse onderzoeker Martijn Rep toonde recent aan dat het ziekteverwekkende chromosoom kan overspringen naar niet-pathogene *Fusarium*

soorten. 'Mobiele chromosomen', zegt Kema.

Schimmels zijn genetische wildebrassen, blijkt uit onderzoek van Kema. Onderzoekers legden DNA-sequenties van verschillende schimmels op elkaar en ontdekten dat 13 van de 21 chromosomen altijd voorkomen, terwijl de andere 8 variëren. 'Er vinden rare dingen plaats bij schimmels. Chromosomen verdubbelen of raken zoek. Ik vermoed dat die 8 in de loop der tijd zijn overgekomen van andere schimmelsoorten.' **Ⓜ AS**

The full story?
resource.wur.nl/en

THE TOUGH LAST LONGER

The most crucial quality for the lifespan of a leaf is toughness, conclude Louren Poorter and international colleagues in next month's *Ecology Letters*. The group compared 2,819 leaf species and found the tougher they were the longer they lived. Not least because such

fibrous leaves are less mouth-watering. Tough leaves are found in tougher environments too, such as shady rainforests.

FUNGAL HOODLUMS

Fungi that lie low for years can suddenly go on the rampage, Wageningen geneticists Rahim Me-

hrabi, Pierre de Wit and Gert Kema claim in *FEMS Microbiology Reviews*. This happens after gene or even chromosome exchange between harmless and pathogenic species.

re:actie

OOK EEN MENING? Ga naar resource.wur.nl.

ROOK EN SIRENES BIJ FORUM

Met de verkiezingen in aantocht, voerde Rood, de jongerenorganisatie van de SP, op 16 februari actie bij Forum. Met veel rook en sirenes lieten de jongeren weten dat ze tegen het kabinetsbeleid zijn.

Reactie van GN: Ojee, waren jullie dat van die rook... hielp het? Zijn er mensen naar jullie toegekomen die zeiden: 'Ja, nu jullie daar zo herrie maken en de lucht verpest, zie ik jullie punt. Ik stem SP!' Gaan jullie die discussie waar je het over hebt in de Eerste Kamer ook met ratels en toeters voeren? En spandoeken? En tomaten? Verzin voor je acties eens iets origineels. Ik vind het ook nog steeds jammer dat jullie op het Malieveld hebben voorkomen dat Zijlstra vragen zou beantwoorden, of is dat inmiddels ook al een oude koe?

Reactie van KL: Je kunt het die studenten niet echt kwalijk nemen. Als ze dit soort streken maar met het verstrijken der jaren afleren. Ze hebben het beste met de samenleving voor, zijn er heel erg van overtuigd dat hun manier de beste is en trachten dat in hun jeugdige overmoed met veel lawaai en onvriendelijkheid te bereiken.

VERTROUWENSCRISIS VHL - HOE NU VERDER?

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad van Van Hall Larenstein zegde het vertrouwen op in de algemeen directeur Ellen Marks. Wat nu? Resource schetste vijf mogelijke scenario's.

Reactie van Merijn Knibbe: 1. Voor zover mij bekend heeft Ellen eerst het vertrouwen in de MR opgezegd en wilde ze niet meer met de MR overleggen. Daarna is een mediationtraject ingezet dat niet succesvol is afgerond. Pas daarna heeft de MR het vertrouwen in de persoon Marks opgezegd. Maar misschien ben ik verkeerd geïnformeerd.

2. Ik weet niet helemaal zeker of Dairy Campus wel doorgaat, volgens gaande geruchten is er nog steeds niet getekend. Andere partijen voelden zich, populair gezegd, 'gepiepeld' door de opstelling van de WUR, volgens persberichten. Daarbij komt dat, volgens een bericht uit de Leeuwarder Courant, mede door de opstelling en uitlatingen van Aalt Dijkhuizen tijdens de openingssessie, de WUR hier in Friesland niet populairder is geworden.

3. Het verhaal gaat dat de directie, in een poging meer naar het personeel toe te komen, in de docentenkamer in Leeuwarden bij het personeel ging zitten,

ILLUSTRATIE: ESTHER BROUWER

om te mengen. Oeps, dat was dus het personeel van het Friesland College, dat ook in de personeelskamer zat ... Beter valt het probleem misschien niet samen te vatten.

Ik denk dat het met name dit laatste probleem is, de onbekendheid van zowel het CvB als de directie met de activiteiten en de mensen in Leeuwarden, die zo'n grote rol speelt bij de problemen, het vertrouwen en bij het in onze ogen weinig probleem-, mogelijkheid- of oplossingsgerichte beleid: men doet maar wat. Vergeet daarbij niet dat directeuren zodra ze het hier een beetje leren kennen telkens weer weg moeten.

Mijn eigen mening: leiders in het onderwijs moeten niet inspireren en motiveren, die moeten zich laten inspireren en motiveren. En dat doen wij ook. We laten ons hier inspireren en motiveren, door de studenten en het werkveld. En Ellen en Rien moeten voor de organisatorische rust, stabiliteit en saaiheid zorgen die dat mogelijk maakt. Ook als dat ingaat tegen de wensen van het CvB. De WUR is niet leuk en het CvB is niet belangrijk, het werkveld is leuk en de studenten zijn belangrijk. Met minder werk meer resultaten.

UP OR OUT - DE WETENSCHAPPELIJKE COMPETITIE VAN DE TENURE TRACK

Van postdoc tot persoonlijk hoogleraar in twaalf jaar. Het vorig jaar gestarte systeem van tenure tracks biedt jonge wetenschappers een carrièrekans. Maar het legt ook een grote nadruk op prestatie en toetsing, zo blijkt uit gesprekken met tenure trackers.

Reactie van Karin Pauls: Een schokkend artikel. Zowel Jacqueline Bloemhof als Imke de Boer werken ruim 40 procent meer dan hun aanstelling om aan de eisen van de tenure track te kunnen voldoen. Arjan de Visser, die wel fulltime werkt, gaat er vanuit dat de eisen bij hem soepel worden toegepast, omdat het niet haalbaar is. Een beetje meer werken dan je dienstverband als dat nodig is, wordt algemeen wel gedaan en geaccepteerd, daar heb ik geen moeite mee, maar structureel ruim 40 procent meer, dat is wel heel extreem. Martin Kropff merkt op dat hij blij is met wat hij in het artikel terug hoort. Onvoorstelbaar. Ik denk dat er een groot risico is dat de universiteit op deze manier goede mensen gaat opbranden.

WANT TO COMMENT TOO?

go to resource.wur.nl/en

colofon

Resource is het magazine en de website voor studenten en medewerkers van Wageningen UR. Resource magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Abonnement

Een abonnement op het magazine kost €58 (buitenland €131,50) per academisch jaar. Opzeggen een maand voor het eind van de lopende abonnementsperiode (1 augustus).

Redactieadres

Akkermaalsbos 12, 6708 WB Wageningen. Postbus 409, 6700 AK Wageningen Gebouw 116 (bode 31). T 0317 484020. Secretariaat: Thea Kuijpers, resource@wur.nl. T 0317 484020 Website: resource.wur.nl. ISSN 1389-7756

Redactie

- drs. Gaby van Caulil (hoofdredacteur) gaby.vancaulil@wur.nl, T 0317 482997
- Rob Goossens (eindredacteur) rob.goossens@wur.nl, T 0317 485320
- ir. Nicolette Meerstadt (webredacteur) nicollette.meerstadt@wur.nl, T 0317 488190
- Alexandra Branderhorst (studenten, onderwijs, VHL), T 0317 481725, alexandra.branderhorst@wur.nl
- ir. Roelof Kleis (ecologie, sociale wetenschappen, economie) roelof.kleis@wur.nl, T 0317 481723
- Albert Sikkema (plant, dier, organisatie) albert.sikkema@wur.nl, T 0317 481724
- dr. ir. Hans Wolkers (voeding, visserij), hans.wolkers@wur.nl, T 0317 481709

Vormgeving

- Hans Weggen, hans.weggen@wur.nl, T 0317 485272; basisvormgeving magazine: Nies & Partners bno Nijmegen

Freelance auteurs

Kees van der Ark, Karin Flapper, Stijn van Gils, Alice van Ginkel, Simone Herrewijn, ir. Yvonne de Hilster, Vita Hommersen, Christoph Janzing, Marleen Klingenberg, Sander de Kraker, Ilse Markensteijn, Karin de Mik, Suzanne Overbeek, ir. Rik Nijland, Tom Rijntjes, Marlot Roelofs, ir. Astrid Smit, Agnes Tol, ir. Joris Tielens, Hoger Onderwijs Persbureau

Vertaling

Clare McGregor, Keen-Mun Poon, Clare Wilkinson

Foto's

Guy Ackermans, Bart de Gouw, Sjoerd Sijsma, Hoge Noorden, Nationale Beeldbank

Illustraties

Esther Brouwer, Sebastiaan Donders, Miesjel van Gerwen, Guido de Groot, Karel Hulsteijn, Yvonne Kroese, Annemarie Roos, Henk van Ruitenbeek

Advertenties

Extern, Bureau van Vliet, T 023-5714745, m.dewit@bureauvanvliet.com
Intern (gereduceerd tarief), Hans Weggen, T 0317-485272, hans.weggen@wur.nl

Uitgever

Viola Peulen, Corporate communicatie Wageningen UR

Resource wordt gedrukt op papier uit verantwoord beheerde bossen.

Achtduizend paar ogen en oren

Met zo'n achtduizend vrijwilligers is De Natuurkalender in tien jaar tijd uitgegroeid tot het belangrijkste platform voor natuurobservatie in Nederland. De Wageningse website is een publiekslieveling en een publiciteitskanon, maar grondlegger Arnold van Vliet weet ook: 'Wetenschap vormt de basis'.

tekst: Rik Nijland / foto's: Manon Bruininga

Zo'n 1500 krantenartikelen in tien jaar, dat is een 'publicatiescore' waar geen andere Wageningse groep in de verste verte aan kan tippen. Tel daar ook nog eens de talloze optredens bij op voor televisie, in journaals of bij Vroege Vogels en je komt uit bij Arnold van Vliet, grondlegger van de Natuurkalender. 'Dat had ik tien jaar geleden absoluut niet voorzien', zegt de mediabioloog op zijn werkkamer bij Milieusysteemanalyse in het Atlas-gebouw. 'Maar het belangrijkste is natuurlijk dat we daardoor veel impact hebben. De Natuurkalender maakt klimaatverandering zichtbaar voor een breed publiek, tot in je eigen achtertuin.'

Ruim tien jaar geleden legde Van Vliet de basis voor zijn publicitaire succes bij het radioprogramma Vroege Vogels. Daar vertelde hij op een zondagochtend over zijn specialiteit, de fenologie: de invloed van weer en klimaat op periodieke verschijnselen in de natuur, zoals de bloei of de terugkeer van trekvogels. Tijdens het interview kwam hij op het idee om de luisteraars te vragen fenologische waarnemingen door te geven.

'Behoorlijk naïef', beoordeelt hij die uitlating nu. 'Ik realiseerde me op dat moment totaal niet dat er een half miljoen natuurliefhebbers naar dat programma luisterden. Binnen twee weken meldden zich 2000 vrijwilligers aan. Die moesten we informeren; we moesten formulieren maken en rondsturen terwijl we eigenlijk nog niets hadden.'

Inmiddels is de Natuurkalender uitgegroeid tot een geoliede machine rond de website www.natuurkalender.nl met daarop niet alleen waarnemingen en informatie over planten- en diersoorten maar ook de Natuurverwachting - welke planten, vlinders en libellen zijn er momenteel in the picture - en de nieuwsservice: Natuurbericht.nl. Een team van drie deeltijdcollega's van Van Vliet en een aantal

Iedereen die een sneeuwkllokje kan herkennen, mag meedoen'

bevriende organisaties helpen mee met de website en analyse van de gegevens, die worden aangedragen door ruim achtduizend geregistreerde waarnemers (leeftijd veelal tussen de 45 en 65; iets meer vrouwen dan mannen, keurig verspreid over het land). Samen houden die bijna driehonderd planten- en diersoorten in de gaten. 'Er zijn heel veel mensen die altijd al natuurgegevens bijhielden, thuis in een schriftje. Die vinden het leuk, denk ik, als hun waarnemingen bijdragen aan wetenschappelijk onder-

JEANETTE'S EERSTE WULP

'Vandaag hoorde ik voor het eerst weer de roep van de wulp; die heerlijke jodel', vertelt Jeanette Essink uit Koekange in Drenthe. 'Die eerstelingen elk jaar, dat is kicken, een vogel die ineens terug is, een bloem die weer bloeit; dat is een soort weerzien met oude bekenden. In 2006 was mijn eerste waarneming van de wulp ook op 18 februari; in andere jaren altijd een paar dagen later.'

Al vanaf het prille begin van de Natuurkalender werkt Essink mee als waar-

nemer. Bovendien is ze vaste inspreker van de Fenolijn, onderdeel van het radioprogramma Vroege Vogels. 'Als je ergens nauw bij betrokken voelt, zoals ik bij de natuur, dan vind je het ook leuk om er over te praten, om andere mensen deelgenoot te maken hoeveel vreugde dat verschaft. Ik hield mijn natuurgegevens altijd al bij; dankzij Arnold wordt daar nu ook nog iets nuttigs mee gedaan', aldus Essink. 'Toen we nog in Bennekom woonden, was ik lid van de Vogelwerkgroep van de

KNNV, en leidde ik als IVN-natuurgids excursies door het Binnenveld, maar ik heb nooit professioneel in het groen gewerkt. In de loop der jaren heb ik mijn natuurkennis uitgebouwd. Een specialisatie op bepaalde soorten? Nee hoor, ik ben echt een omnivoor. We zijn hier in Drenthe komen wonen omdat ik zo graag een grote natuurbelevingstuin wilde aanleggen. Daar doe ik nu veruit de meeste waarnemingen en verder natuurlijk tijdens wandelingen met de hond.'

zoek', aldus Van Vliet. 'Er zitten veel mensen bij met een behoorlijke natuurkennis, maar we houden de drempel bewust laag. Iedereen die een sneeuwkllokje kan herkennen, mag meedoen.'

Raakt je databestand dan niet vervuild door kneuzen, of anders wel fraudeurs?

'Natuurlijk krijgen we heel soms waarnemingen binnen van mensen die een geintje willen uithalen of die zich overduidelijk vergissen. Aan de andere kant: je moet ook niet op voorhand alle extreme waarnemingen van de hand wijzen. In 2007 stond het fluitenkruid door de warme omstandigheden al in januari in bloei. Om uitersten, bijvoorbeeld over de datum van de bladontplooiing, minder door te laten werken, gaan we altijd uit van de middelste, de mediane waarneming. Zijn er dertig waarnemingen binnen, dan hebben we een betrouwbare karakterisering van het betreffende jaar.'

Lukt dat altijd?

'Nou, nee. Van bijvoorbeeld de verkleuring van de berkenbladeren in de herfst krijgen we maar heel weinig gegevens binnen. Gelukkig zijn er dan de schoolklassen; die

[E]

CELEBRITY SCIENCE

Little did environmental systems analyst Arnold van Vliet know what he was starting ten years ago when he asked listeners to a Dutch radio nature programme to send in their observations. Within two weeks, 2,000 volunteers had signed up to report their first curlew or celandine, for example. Ten years on, Van Vliet's Nature Calendar publishes data sent in by more than 8,000 volunteers and features in 1,500 newspaper articles and on numerous TV and radio shows. A huge PR success for Wageningen. And a useful source of data for scientists, from the IPCC climate change panel to allergy researchers who can use the data to help sufferers start taking their medicine in good time. Van Vliet's only grouse is that few farmers join in: he would like more data on crops. More funding would not go amiss either. The Nature Calendar's volunteers like the idea that their data contribute to science. They will be rewarded for their efforts on the Nature Calendar's 10th anniversary with an invitation to an insect festival in Wageningen in May, with events varying from a film festival to an insect safari.

Info: www.insectenexperience.nl

The full story?
resource.wur.nl/en

geven wel veel herfstwaarnemingen door in het kader van het Natuurkalender educatieprogramma.

Wat goeddeels is mislukt, is het verzamelen van gegevens over landbouwgewassen. In die tien jaar heb ik de agrariërs daar niet warm voor kunnen krijgen. Misschien heeft Natuurkalender te veel een natuur-imago, of werkt onze relatie met Vroege Vogels averechts omdat die wel eens kritisch zijn over de landbouw. Maar het frustrerende is, dat in veel andere Europese landen landbouwgewassen juist wel een belangrijke rol spelen in de fenologienetwerken. Dat het hier niet lukt, daar baal ik best wel van. Waarom? Dit is Wageningen Universiteit, ja.'

Hoe is het met jullie wetenschappelijke output? Kun je op grond van deze waarnemingen wetenschap bedrijven?

'Een paar jaar terug is er mede door ons een meta-analyse uitgevoerd met lange tijdreeksen van fenologiegegevens uit 21 landen. De resultaten daarvan speelden een belangrijke rol bij de conclusies van het IPCC over de invloed van het klimaat op de natuur. Onze vrijwilligers leveren dus belangrijke bouwstenen voor het onderzoek. We moeten wel nog meer resultaten publiceren. Er ligt een schat aan materiaal, maar op dit moment is het erg moeilijk voor toegepast onderzoek financiering te krijgen; er loopt momenteel geen enkel AIO-project. Misschien heeft dat er ook mee te maken dat men ons vooral kent als communicatiekanaal, niet zozeer van de wetenschap.'

Dat laatste is wel de essentie van een universiteit.

'Wetenschap vormt absoluut de basis van De Natuurkalender. Daarnaast wordt maatschappelijk publiceren gelukkig ook steeds belangrijker voor de onderzoekswereld. Bij de evaluatie van onderzoeksschool SENSE is Milieusysteemanalyse beoordeeld als de beste milieugroep van Nederland, onder meer vanwege de maatschappelijke relevantie.'

OP INSECTENSAFARI

Ter gelegenheid van het tweede lustrum van de Natuurkalender organiseert Arnold van Vliet, samen met een groot aantal andere organisaties, in mei de INSECTENexperience, een festival over zowel de leuke als de lastige aspecten van het kriebelende grut. De aftrap van het festival is op 25 mei in CineMec Ede met een avond met 3D-insectenfilms, cabaret en inhoudelijke bijdragen. De dagen erna volgen een insectenfilmfestival, een symposium voor groen- en terreinbeheerders, en een training voor docenten van het voortgezet en het groene onderwijs, hoe zij aan-

dacht kunnen besteden aan insecten. Zaterdag 28 mei is het hoogtepunt: een groot publieksevenement rond Forum en Radix. De bezoekers kunnen daar onder meer op insectensafari in de bodem, onder water of in de lucht. Voor deze dag ontvangen ook de achtduizend waarnemers van de Natuurkalender een uitnodiging. 'We hebben nooit wat voor deze mensen gedaan', aldus Van Vliet. 'Het lijkt ons leuk die een keer naar Wageningen te halen om kennis te maken.'

Info: www.insectenexperience.nl

De hazelaar staat al een maand in bloei. Hooikoortspatiënten hebben er steeds vroeger last van.

Raken de media niet zo zoetjes aan op jullie uitgekeken?

'Die indruk heb ik niet, integendeel. Al die kranten, websites en radio- en tv-programma's moeten elke dag weer vol. Onze kracht zit in de actualiteit, ons referentiekader en de zichtbaarheid. Als het KNMI meldt dat het voorjaar warmer is dan normaal, dan kan de Natuurkalender direct reageren: bijvoorbeeld, dat het speenkruid twee weken voor ligt op schema. Komt er een cameraploeg, dan gaan we ook naar het speenkruid kijken. En het is helemaal mooi als we een mogelijke verklaring leveren, of als er een link is naar sociaal-economische thema's. Dat wordt ook voor óns steeds belangrijker, voor het creëren van nieuwe bronnen van inkomsten.'

Heb je die nodig?

'Mijn salaris wordt betaald door de universiteit; we hebben wat sponsors, maar op de lange duur heeft de Natuurkalender een bredere basis nodig. De strijd om geld, dwingt ons steeds nieuwe projecten te bedenken en andere contacten aan te boren. Daarin zijn we opportunisten; waar we kansen zien, daar stappen we in. Momenteel is er bijvoorbeeld overleg over een samenwerking met de regionale dagbladen van Wegener. Daarnaast focussen we meer en meer op maatschappelijke terreinen die raakvlakken hebben met de timing in de natuur. Ik verwacht dat gezondheidsaspecten de komende jaren een belangrijker rol gaan spelen bij de Natuurkalender.'

'Gezondheid? Is dat niet erg branchevreemd?

'Dat valt mee. Een voorbeeld is de Allergieradar.nl, een samenwerkingsproject met onder andere het Leids Universitair Medisch Centrum. Inmiddels geven 1200 patiënten aan hoe ernstig hun klachten zijn en wij zijn in staat die klachten te koppelen aan het bloeien van allerlei planten. Uiteindelijk moet dat leiden tot een betere hooikoortsverwachting. Veel hooikoortsmedicijnen werken alleen als je ruim van tevoren begin met slikken; een tijdige waarschuwing kan dan ook flink schelen in het ziekteverzuim. Ook daarbij kan de Natuurkalender een belangrijke rol spelen.' ®

WIL DE DUURZAAMSTE BEKER NU OPSTAAN?

FOTO'S: GUY ACKERMANS

Koffie drinken we uit de bekende witte plastic bekertjes. Maar dat gaat waarschijnlijk veranderen. Binnenkort start in het Bestuurscentrum, bij het Facilitair Bedrijf en in Radix een proef met biokarton. De test maakt onderdeel uit van een Wageningse studie naar de milieudruk van wegwerpbekers.

In wezen is het een soort Wie van de Drie? Want naast de bekertjes van plastic en biokarton (karton met aan de binnenzijde een coating van gepolymeriseerd melkzuur- PLA) is ook de bioplastische beker (volledig PLA) onderdeel van de studie. Bioplastische bekertjes worden nu al door Albron in Forum gebruikt. Voor koude dranken, wel te verstaan. Tegen warmte kunnen de bekertjes nog niet; dan zakken ze als pudding in elkaar. Maar dat is een kwestie van tijd. De industrie werkt hard aan een beker die wel tegen hitte kan.

ECOLOGISCHE VOETAFDruk

Het onderzoek naar de milieudruk van wegwerpbekers is een project van Wageningen UR, waar ook Albron, Douwe Egberts, de provincie Gelderland en Huhtamaki, de Finse producent van de huidige bekertjes, bij betrokken zijn. De provincie steekt er zelfs een ton aan subsidie in. Voor dat geld wordt een milieu-analyse van de drie bekertjes gemaakt, zeg maar een soort ecologische voetafdruk van de koffiebeker.

Naar de milieubelasting van wegwerpbekers is al veel onderzoek gedaan. Maar de resultaten zijn volgens pro-

verwerking van de bekertjes doorgerekend. Naast de milieuvergelijking van de bekertjes wordt ook de door velen gebruikte eigen koffiemok niet vergeten. Potting zoekt nog een masterstudent die wil uitzoeken hoe de mok qua milieubelasting scoort ten opzichte van de wegwerpbekers.

2,5 MILJOEN PLASTIC WEGWERPBEEKERS

Wageningen UR verbruikt per jaar zo'n 2,5 miljoen plastic wegwerpbekers. Dat levert 15 ton polystyreen-afval op. Met name in de laatste fase lijkt milieuwinst mogelijk. Biokarton en -plastic zijn in principe afbreekbaar en hoeven dus niet de verbrandingsoven in. Maar wat de beste manier is om de bekertjes te composteren is niet duidelijk. Dat deel van het project vindt plaats in de eigen composteerinrichting op proefboerderij Nergena. De experimenten starten binnenkort en staan onder leiding van de leerstoelgroep Biologische landbouwsystemen. Naast compostering wordt in een afzonderlijk traject ook gekeken naar verwerking van de biokartonnen bekertjes als oud papier. Ook hier zoekt Potting nog een masterstudent voor.

Naast de milieu- en kostenaspecten staat of valt de invoering van biobekers met het gedrag van de gebruiker. Willen studenten en medewerkers moeite doen om biobekers apart in te zamelen? Studenten Lisa Ploum en Karen Vermeulen onderwierpen daartoe 156 koffiedrinkers aan een uitgebreide vragenlijst. 'Mensen zijn wel bereid om iets verder dan gebruikelijk te lopen om de beker apart in te zamelen', vertelt Ploum. Bij 30 à 40 meter ligt zo'n beetje het omslagpunt. 'De beker leeg inleveren – dus zonder afval erin – gaat ook nog wel, maar een keer omspoelen gaat te ver.' Ook interessant: koffie in biobekers mag maximaal een dubbeltje duurder zijn. Meer mag het niet kosten. Maar dat is wat mensen denken te doen. Of en hoe biobekers in de praktijk echt werken moet nog blijken. Voor die praktijkproef zoekt Potting overigens ook nog een student. Roelof Kleis

[E]

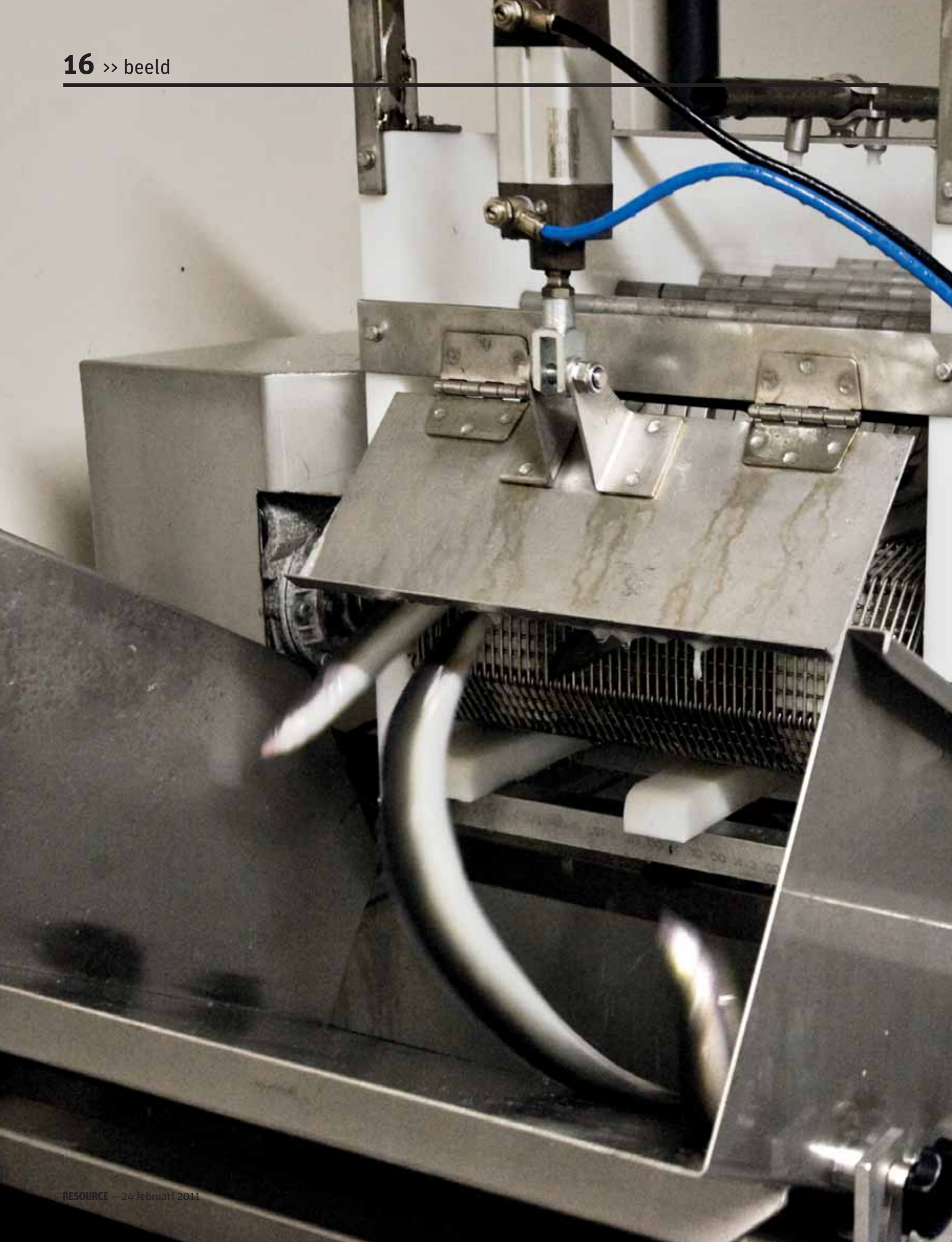
OPTIMAL ECO-CUP

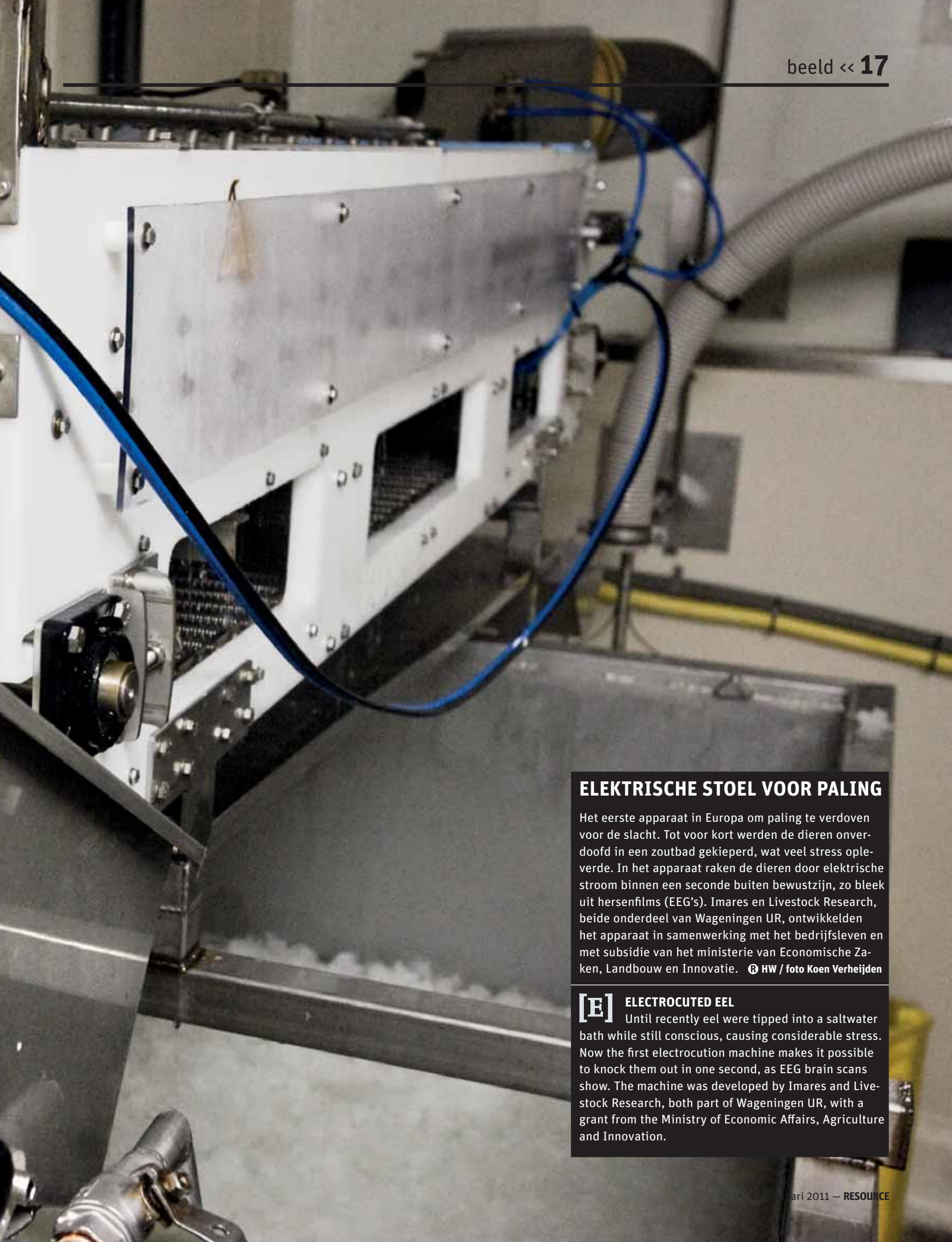
Which disposable coffee cup is the most sustainable of them all? Well, certainly not the white plastic ones of which about 2.5 million are used per year across Wageningen UR, creating 15 tons of polystyrene waste. The biodegradable plastic used in the Forum scores better but cannot cope with hot drinks. Wageningen scientists are working together with caterers and coffee cup manufacturers to find the optimal eco-cup, in a project led by environmental system analyst José Potting. The eco footprint of the cups will be assessed and compared with that of china mugs. Meanwhile, organic farming systems researchers will investigate the best ways of composting biodegradable cups. And consumer scientists will look into the consumer angle: how much are people prepared to pay for an eco-cup and how far will they walk to dispose of it sustainably? MSc students are still needed to help with these research projects.

The full story?
resource.wur.nl/en

De invoering van biobekers staat of valt met het gedrag van de gebruiker

jectleider José Potting van Milieusysteemanalyse niet eenduidig. 'Wij gaan nog eens goed naar de data kijken en dan specifiek voor de Wageningse situatie. Bovendien worden verschillende scenario's voor de inzameling en

ELEKTRISCHE STOEL VOOR PALING

Het eerste apparaat in Europa om paling te verdoven voor de slacht. Tot voor kort werden de dieren onverdoofd in een zoutbad gekieperd, wat veel stress opleverde. In het apparaat raken de dieren door elektrische stroom binnen een seconde buiten bewustzijn, zo bleek uit hersenfilms (EEG's). Imares en Livestock Research, beide onderdeel van Wageningen UR, ontwikkelden het apparaat in samenwerking met het bedrijfsleven en met subsidie van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. HW / foto Koen Verheijden

[E] ELECTROCUTED EEL

Until recently eel were tipped into a saltwater bath while still conscious, causing considerable stress. Now the first electrocution machine makes it possible to knock them out in one second, as EEG brain scans show. The machine was developed by Imares and Livestock Research, both part of Wageningen UR, with a grant from the Ministry of Economic Affairs, Agriculture and Innovation.

Sneller door het LICHT

Voortbewogen door zonne-energie en daarnaast volledig gebouwd uit duurzame materialen. Met de eerste, zelfgebouwde *biobased* zonneboot 'Sinnekrêft' gaan studenten van Van Hall Larenstein de strijd aan in de Solar Boat Challenge. 'Het is uniek wat hier gebeurt.'

tekst: Karin de Mik / **foto:** Hoge Noorden

De groene, strakke romp staat op een houten frame in een hoek van de milieuhal van Van Hall Larenstein in Leeuwarden. Milieukundestudenten Henk Hartman en Willem Bakker (beiden derde jaars), Remco Elzinga en Martin van de Riet (beiden tweedejaars) steken er menig vrij uurtje in. Elzinga voelt even met zijn hand aan de voorsteven waarmee de Friese boot straks het vaarwater zal doorklieven. 'Enorm dun en vlijmscherp is die. Dat moet ook wel om zo min mogelijk weerstand te hebben.'

De zes meter lange Sinnekrêft (Zonnekracht) is volledig uit biomassa gemaakt. En daarmee is hij al vrij uniek in varend Nederland. Deze zomer verschijnt hij aan de start van de Dutch Open Solarboat Challenge, het Nederlands kampioenschap in Zeeland. Volgend jaar moet hij schitteren in de (hoogste) A-klasse van de Frisian Solar Challenge. Deze internationale zonnebootrace, die elke twee jaar in Friesland plaatsvindt, wordt beschouwd als het wereldkampioenschap voor *solarboats*. In de A-klasse varen teams mee met een eenpersoons zelfgebouwde boot. In 2010 startte de VHL-AOC-boot 'De Griene Sinnefretter' nog in de B-klasse.

Begin vorig jaar ontstond het plan al om een eigen boot te bouwen. Vaststond dat die zo duurzaam mogelijk moest zijn, vertelt Xantho Klijsma, bij het project betrokken als projectmanager en adviseur. 'VHL en AOC hebben een groene reputatie en willen die ook uitdragen.' De romp bestaat uit vezels, kurk en hars, die met het vloeibare poly-

meer NaBasCo via een vacuüminjectietechniek aan elkaar zijn gelamineerd. Daaroverheen is een milieuvriendelijke gelcoating van hars gespoten. De spanten zijn van licht balsahout en vlasvezel. Deze zonneboot is een van de eerste in Nederland die geheel *biobased* is. 'Hiermee bereiken we een mijlpaal in de bouw van duurzame boten', onderstreept Klijsma. 'Het is heel uniek wat hier gebeurt.'

De vier studenten, onder wie drie doorstromers van het mbo, zijn teamleden van het eerste uur. In 2008 deden ze mee aan de tweede Frisian Solar Challenge met de catamaran De Griene Sinnefretter. Ze kregen de Fair Play Prijs, omdat ze vlak na de start van de proloog de omgeslagen NHL-boot te hulp schoten. In 2009 werden ze in Zeeland na een spannende race Nederlands Kampioen in de B-klasse, met slechts één seconde voorsprong op de nummer twee.

VEEL HANDWERK

De studenten zijn al ruim een jaar bezig met het zonnebootproject. Samen met ontwerpbureau Gaastmeer Design uit het gelijknamige Friese dorp maakten ze een ontwerp dat voldoet aan de strenge wedstrijdreglementen. Sponsor ProMorfo uit Heerenveen freesde de mallen, waarna NSPS Composiet in Haarlem met de romp aan de slag kon. De vier studenten werkten er zelf twee weken hard aan mee. Er zit dan ook heel wat handwerk in deze boot, vertellen ze. 'Het kurk hebben we op maat gesneden, net als de vezeldoeken die aan de binnenkant zitten. De romp is geschuurd en gepolijst.'

Studenten van VHL maakten de Sinnekrêft (Zonnekracht) volledig uit biomassa.

Xantho Klijnsma vertelt dat sponsors niet alleen uit oogpunt van de financiën nodig zijn. 'Wij hebben niet alle expertise in huis, omdat we geen pure techneuten zijn. Bedrijven hebben die technische kennis wel. Onze uitdaging is ze te vinden en om ze aan elkaar te koppelen zodat er een goed eindproduct ligt. Door zelf mee te helpen konden we de kosten ook weer drukken.' Want het budget is met vijftienduizend euro (afkomstig uit de innovatiepot van hogescholen) krapjes. Behalve kostenreductie geeft zelf meebouwen ook mentale voldoening. 'Je hebt zo echt het gevoel dat het je eigen boot is', meent Remco Elzinga.

KLIMAATNEUTRAAL BIER

Het ontstaansproces ervan vinden de studenten erg leerzaam. 'Eerst heb je niks, dan een ontwerptekening en nu ligt er werkelijk een bootje', grijnst Willem Bakker. Remco, type bouwer/knutselaar: 'Je leert contacten op te bouwen en met mensen samen te werken. Met deze boot til-

'Eerst heb je niks, dan een ontwerptekening en nu ligt er werkelijk een bootje'

len we duurzaam varen naar een hoger level', verzekert hij. 'De duurzaamheidsgedachte dragen we tijdens de wedstrijd ook uit. Zelfs het flesje bier dat we na de wedstrijden drinken is groen: Gulpener Limburgs Land wordt klimaat-

neutraal gebrouwen.' Henk Hartman: 'Een duurzamer boot als deze bestaat niet.'

Bovenop de romp zijn drie gaten zichtbaar. In een daarvan staat een nog niet voltooide bestuurdersstoel. De andere twee inspectiegaten zijn nodig voor de plaatsing van accu's en motor. Die zetten de studenten er zelf in. Of het een binnen- of buitenboordmotor wordt staat nog niet vast. Remco Elzinga: 'Een *onboard* zit in de boot. Het voordeel is dat je dan minder waterweerstand hebt. De *outboardmotor* hangt in het water. Nadeel is dat je meer water verplaatst, maar het voordeel is weer dat hij watergekoeld is waardoor het rendement groter kan worden.'

Om een goede keuze te maken zoeken ze contact met andere zonnebootteams. Die zijn meestal collegiaal. 'Tijdens races is de sfeer erg goed en worden over en weer ervaringen uitgewisseld', vertellen ze. Op het dek komen vijf standaard zonnepanelen, die deelnemers in bruikleen krijgen van de organisatie. Welke topsnelheid de Sinnekrêft kan halen is afwachten, gezien het nieuwe ontwerp. Meer dan tien kilometer per uur moet zeker kunnen. Remco: 'Misschien wel flink meer. Noem maar geen cijfer, want dan weet de concurrentie dat ook. Het blijft tenslotte toch een wedstrijd, ook al is ons hoofddoel de finish te halen en klimaatneutraal te varen.'

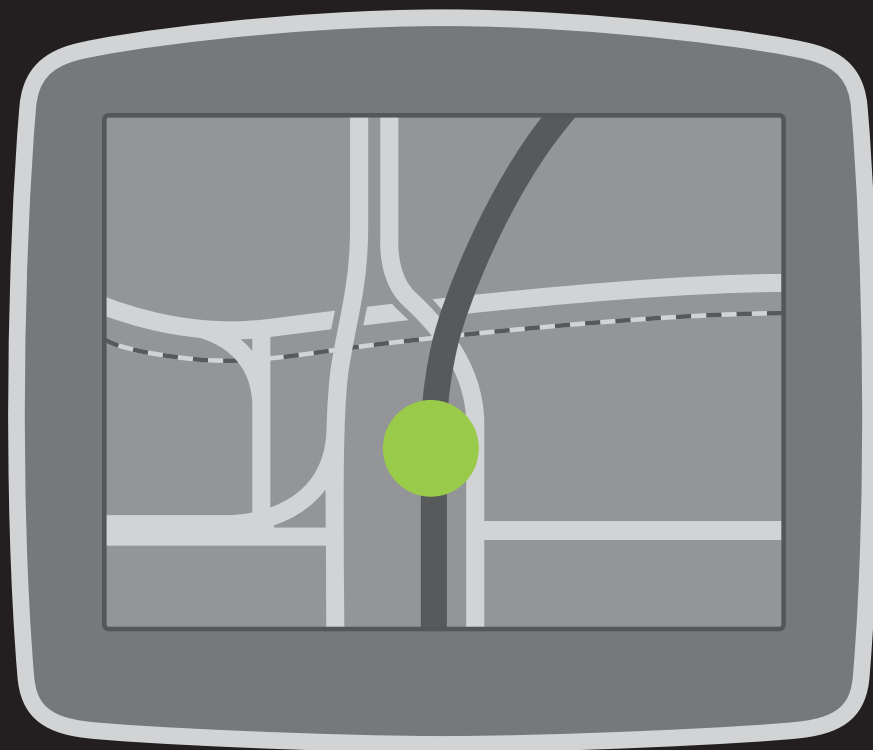
Meer informatie over het zonnebootteam is te vinden op www.vhlde.nl

[E]

BIOBASED BOAT

Gracing a corner of the Environment hall at VHL Leeuwarden is an unusual boat. The Sinnekrêft ('solar power' in Frisian) is the baby of four students, Henk Hartman, Willem Bakker, Remco Elzinga and Martin van de Riet, who have devoted many hours over the past year to finding sponsors, studying techniques and making the boat. She is not just solar-powered but as sustainable as possible, made with natural fibres including cork, gum, balsawood and 'nature-based composites'. The students aim to enter their boat in two Dutch 'Solarboat challenge' competitions, the first this summer in Zeeland. It hasn't all been plain sailing but they have learned a lot from the project and feel they have 'brought sustainable sailing to a new level'. They are determined to be sustainable all the way to the finish line, where they will celebrate with climate-neutral 'Limburg Land' beer. So how fast can the Sinnekrêft go? They're not telling: their competitors could get wind of it. Remco: 'It is a race after all, even though our main aim is just to reach the finish line and to sail a climate-neutral boat.' More info: www.vhlde.nl

The full story?
resource.wur.nl/en

De weg naar de top is minder lang dan je denkt.

Academisch toptalent Met je titel op zak wil je natuurlijk zo snel mogelijk een absolute topbaan. Maar de weg naar de top is lang, en de kans op filevorming groot. Behalve als je een alternatieve route durft te nemen. Op veel topfuncties bij multinationals en de overheid werken mannen en vrouwen die hun carrière gestart zijn bij Deloitte. En dat is niet toevallig. Bij ons werk je namelijk al vanaf dag één aan innovatieve oplossingen voor én met toonaangevende organisaties. En ondertussen aan je eigen loopbaanversnelling. Dus als jij wilt dat de topbedrijven straks voor jou in de rij staan, kun je nu het beste bij ons beginnen.

Zoek jij de beste start van je carrière? Begin eerst hier: werkenbijdeloitte.nl.

Deloitte.

WEINIG TE VERBETEREN AAN WAGENINGSE KWALITEIT

Universiteiten en hogescholen mogen studenten voortaan strenger selecteren, en zonodig weigeren bij een opleiding. Volgens staatsecretaris Zijlstra is dat nodig om de kwaliteit van het hoger onderwijs op peil te houden. Wat betekent dat voor Wageningen UR?

Iedereen die naar het hoger onderwijs wil, moet straks een individueel studiekeuzegesprek krijgen. Daarnaast wordt het voor hbo'ers moeilijker om door te stromen naar de universiteit, en voor mbo'ers om door te stromen naar het hbo. Dat zijn een paar van de plannen die Zijlstra begin februari bekend maakte aan de Tweede Kamer. Zijn brief was een kabinetsreactie op het rapport van de commissie Veerman, uit april vorig jaar. De oud-minister van Landbouw brak daarin een lans voor de kwaliteit van het hoger onderwijs. Die moet omhoog vond Veerman, zelfs wanneer dat betekent dat we moeten breken met de oer-Nederlandse gelijkheidstraditie in het hoger onderwijs. Selectie aan de poort dus, zo luidde de conclusie die nu door Zijlstra wordt overgenomen.

WAGENINGERS MAKEN BEWUSTE KEUZE

De consequenties voor Wageningen UR zijn minder groot dan je op het eerste gezicht zou denken, aldus rector magnificus Martin Kropff. Volgens hem zijn de maatregelen vooral bedacht om de problemen te bestrijden bij zeer grote studies in andere steden. Zoals rechten en psychologie, waar van de duizend eerstejaars ongeveer een derde alweer is afgehaakt tegen Kerstmis. Kropff: 'Studenten die naar Wageningen komen kiezen hun studie veel vaker op inhoudelijke gronden. Ze maken een bewustere studiekeuze.'

Ook een exclusief studieprogramma, zoals een *university college*, past daarom niet goed in de Wageningse situatie volgens de rector. Staatssecretaris Zijlstra is in zijn plannen zeer te spreken over deze vorm van onderwijs, waarmee vooral de brede universiteiten tegenwoordig goede sier maken. Maar Kropff ziet die initiatieven vooral als een inhaalslag. Talentvolle studenten krijgen dan bijvoorbeeld 12 in plaats van 6 contacturen per week. Terwijl studenten in Wageningen sowieso al 15 tot 20 contacturen per week krijgen. 'Feitelijk zijn we al voorgesorteerd. Het onderwijs is kleinschalig en we hebben het hoogste studierendement van Nederland.'

VERPLICHTE STUDIEKEUZEGESPREKKEN

Een ander plan van Zijlstra heeft mogelijk wel gevolgen voor Wageningen UR: het studiekeuzegesprek. Op papier wil de staatssecretaris zulke gesprekken verplicht maken voor elke student die zich inschrijft. Dat zou echter een enorme werklust met zich meebrengen, zo weten ze bij Tuin- en landschapsinrichting in Velp. Na twee jaar experimenteren met motivatiegesprekken gaat die opleiding komend jaar beginnen met schriftelijke vragenlijsten. Die worden alleen gevolgd door een gesprek wanneer de ant-

ILLUSTRATE: KITO

woorden daartoe aanleiding geven. Reden: individuele gesprekken kosten veel tijd en energie.

De opleiding Diermanagement in Leeuwarden doet de gesprekken daarom telefonisch. Dat bevalt goed, het levert volgens de opleiding veel positieve reacties op. Vorig jaar werd ongeveer de helft van de inschrijvers gebeld, dit jaar wil Diermanagement zelfs alle aankomende studenten een belletje geven.

Pim Brascamp, directeur van het Onderwijsinstituut, werkt aan een verfijndere oplossing. Als het aan hem ligt komen er alleen gesprekken met studenten die aan een bepaald risicoprofiel voldoen. Daarvoor maakt de universiteit nu een grondige analyse van het studierendement. Brascamp: 'Je kunt dan risicogroepen vaststellen aan de hand van bijvoorbeeld middelbare schoolprofielen en afwezigheid op meeloop- en voorlichtingsdagen. Inschrijvers uit die groepen kun je uitnodigen voor een studiekeuzegesprek.'

HBO-PROPEDEUSE

Ten slotte wil staatssecretaris Zijlstra de universiteiten voortaan zelf laten beslissen of ze mensen met een hbo-propedeuse in de bachelorstudies toelaten. Maar dat heeft weinig gevolgen voor de universiteit van Wageningen. Als bèta-universiteit kon Wageningen al eerder aanvullende eisen stellen aan de 'hbo-proppers'. De meeste opleidingen stellen bijvoorbeeld wiskunde op vwo-niveau als harde toelatingseis. Al met al valt te concluderen dat het kwaliteitsoffensief van Zijlstra binnen Wageningen UR een zachte landing zal maken. **Alexandra Branderhorst**

[E]

WAGENINGEN ON RIGHT TRACK

Dutch universities have got to get their act together to up their quality and pass rates, says Higher Education Secretary Zijlstra in response to last year's Veerman report. Dutch egalitarianism will go by the board, with the introduction of student selection and restrictions on transfers between applied and academic courses. But Wageningen need not worry, says Rector Martin Kropff. Wageningen students tend to think carefully about their choice and the pass rate is the highest in the country. As for the American-style university colleges the government commends for their high standards, Kropff points out that Wageningen already has the small class sizes and many contact hours the colleges are praised for. So there are no plans for a Wageningen University College. Thought is being given to student screening, but after experiences at VHL with how time-consuming interviewing all candidates can be, there is a preference for only interviewing 'high risk' applicants, says education director Pim Brascamp. How do you know who they are? Work has started on figuring that out.

The full story?
resource.wur.nl/en

Essaybundel over intensieve veehouderij Voor het debat of voor het archief?

In een lijvige essaybundel gaven 62 Wageningse onderzoekers begin februari hun visie op de intensieve veehouderij. Een zinvolle bijdrage aan het maatschappelijk debat? Of verdwijnt het boekwerk 'als een baksteen in de maatschappelijke golven'?

tekst: Albert Sikkema / illustratie: Marjolein Pijnappels

Dick Veerman

Eigenaar website foodlog.nl.

'Het rapport bevat prachtige bijdragen, al mis ik diversiteit in de kleur van de meningen. Het is kritisch naar de eigen sector toe en tegelijk een apologie daarvoor. Ik kan dat waarderen. Maar wees reëel, daar gaat het niet om. Het zal zinken als een baksteen in de maatschappelijke golven van tegen-sentiment richting alle dierhouderij die niet op de Ot & Sien-leest is geschoeid. Dat is een visie die door de tegenstanders krachtig tot de heersende opinie is gemaakt bij publiek en media. Dat maakt een dergelijk rapport, los van de kwaliteit, vooral interessant voor de archieven.'

Roos Vonk

Hoogleraar Sociale psychologie aan de Radboud Universiteit in Nijmegen en initiatiefnemer van het hooglerarenpamflet tegen de intensieve veehouderij vorig jaar.

'Ik heb het boek ontvangen, maar heb geen tijd om me er in te verdiepen. De indruk die ik krijg van de essaybundel is dat het allemaal wel goed komt met de intensieve veehouderij. Nou, die indruk heb ik niet.' Een dag later: 'Ik heb toevallig net een andere uitgave binnen van Wageningen UR: de brochure 'Vleesminnaars, vleesminderaars en vleesmijders' van Bakker en Dagevos. Dat lijkt me veel interessanter om te gaan lezen!'

Dick Veerman

'Het moet anders. Laat mensen op een voor hen herkenbare manier voelen hoe voedsel hen sociaal en economisch raakt. Laat zien dat dierlijke en plantaardige landbouw een samenhangend geheel vormen. Maak daar steeds nieuws van en zorg dat het een spannend vervolg-

verhaal wordt waarmee je permanent in het nieuws bent. Zolang dat niet gebeurt zijn dergelijke rapporten bestemd voor lieden die het er al mee eens waren en het elkaar nog eens bevestigen. De sector heeft geen mediastrategie. Als dit 'm moest wezen, dan is het tijd om naar nieuwe adviseurs uit te zien.'

Martin Scholten

Directeur Animal Sciences Group, Wageningen UR.

'Ben je voor of tegen de intensieve veehouderij? Daar spitste het publieke debat zich vorig jaar op toe. Ik miste een genuanceerde Wageningse inbreng in het debat. De essaybundel laat nu in de volle breedte zien hoe je vanuit kennis tegen de veehouderij kunt aankijken. We leveren meerdere bouwstenen aan, vanuit het oogpunt van dierenwelzijn, milieu, volksgezondheid, voedselzekerheid, economisch perspectief en ethiek. Er is niet één wijsheid. De uiteindelijke vraag is: welke veehouderij past in onze maatschappij? Dat bepalen wij niet. Dat is aan de ondernemers, overheid, maatschappelijke organisaties, burgers en consumenten.'

Wyno Zwanenburg

Voorzitter van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders.

'Ik heb 'm gekregen, maar nog niet bekeken. De komende dagen komt het er ook niet van, ik heb andere prioriteiten. Bijna alle varkenshouders zitten in een penibele financiële situatie, nu de grondstoffen erg duur zijn en de vleesprijs niet omhoog gaat. Ik heb veel overleg met de overheid en ketenpartners om de varkensprijs omhoog te krijgen. Ik heb pas half maart tijd voor het boek.'

Martin Scholten

'De bundel bevat een grote verscheidenheid aan inzichten. Die verscheidenheid is door de essayvorm goed toegankelijk gemaakt, ook voor elkaar. De deelnemers aan de bundel begrijpen nu iets gemakkelijker wat de ander bedoelt. Er is een netwerk van onderzoekers opgezet over dit vraagstuk. We moeten voorkomen dat we in een dogmatisch strakke discussie terechtkomen, zo van: een bedrijf mag niet groter dan 1,5 hectare of een x-aantal dieren zijn. Dan krijg je allerlei aanpassingen, zonder garantie voor een zorgvuldige inrichting. We moeten onze inzichten niet reduceren tot getalsmatige normen, maar omzetten in een ruimte om vernieuwend te ontwerpen. . Daarbij gaat het niet alleen om technische kennis- meningen zijn ook feiten.'

Henk Jochemsen

Hoogleraar Christelijke Filosofie aan Wageningen UR. Jochemsen ondertekende vorig jaar het pleidooi van Roos Vonk tegen de intensieve veehouderij en is medeauteur in de essaybundel.

'Het is goed dat de essaybundel er is. **De critici van de intensieve veehouderij zullen de essays te weinig radicaal vinden, stel ik me voor.** Maar in deze bundel worden stappen gezet in de goede richting; die van de duurzame veehouderij. Er is aandacht voor het gesleep met grote hoeveelheden grondstoffen, het dierenwelzijn, het mestprobleem en de risico's voor de volksgezondheid. De oplossing zit niet alleen in nieuwe technieken, we moeten naar een ingrijpende aanpassing van de veehouderij. Dit is een stap daarin. Ik geloof niet in grote masterplannen, wel in een lange-termijnvisie. Het is zaak dat we het debat voeren. Dat debat moet je open voeren, zonder uitsluitingen vooraf. Mij viel op in de essaybundel dat er veel meer aandacht is voor duurzaamheid in landbouwwetenschappelijke kring dan tien jaar geleden.'

Sjoerd van der Wouw

Campagneleider bij Wakker Dier.

'Het ligt voor me, maar ik ga het niet helemaal lezen. **Het heeft geen zin om nog meer rapporten te schrijven, het is de hoogste tijd dat Wageningen UR met praktische oplossingen komt.** De vleeskippen zijn zo sterk doorgefokt op groei dat

welzijn en gezondheid van de dieren niet meer acceptabel is. Ook melkkoeien hebben welzijnsproblemen omdat ze zijn doorgefokt op melkgift. Dat zijn fouten in het systeem die hersteld moeten worden. Wageningen UR lijkt daarvan doordrongen, maar ik wacht op praktische oplossingen. En die zie ik niet zo snel uit Wageningen komen. De belangrijkste onderzoeksfinanciers, het bedrijfsleven, sturen het onderzoek. En die willen productie blijven draaien. Wil Wageningen een slag maken, dan moet ze in de onderzoekspraktijk minder afhankelijk worden van die bedrijfsbelangen.'

Henk Jochemsen

'Een zwakke kant van de bundel is dat iedereen zijn eigen verhaal houdt en niet op elkaars betoog ingaat. Maar dat kun je ook een sterke kant noemen: het is een palet van inzichten. Dit geeft een stuk van de discussie weer. Er is nog geen begin van nieuw beleid, maar die moet de politiek uitstippelen.' ⑥

[E]

A FOR EFFORT, C FOR IMPACT?

Wageningen researchers have published a hefty tome of essays on the thorny issue of intensive livestock farming. A tour de force or doomed to gather dust in the archives? The latter, says **Dick Veerman** (foodlog.nl): the tide has turned against intensive farming and no one has ears for an apology for it. **Roos Vonk**, who organized a petition against intensive farming has only had time to dip into the book but thinks the picture it paints is too rosy. But philosopher **Henk Jochemsen**, who signed the petition and also contributed to the essay collection, feels its emphasis on making farming more sustainable is a step in the right direction. And **Martin Scholten**, director of Animal Sciences sees the book as Wageningen's more subtle contribution to a polarized debate. No comment from Dutch pig farmers' union leader **Wyno Zwanenburg**: he's too busy negotiating fair pork prices for the farmers. Animal rights campaigner **Sjoerd van der Wouw** won't be reading much of the book at all: he's sick of words and wants some action. He feels that if Wageningen UR wants to make a real contribution it will have to conduct its livestock research more independently of the industry.

The full story?
resource.wur.nl/en

Stemadvies

KIES HET
JUISTE
HOKJE

Veel te druk om je te verdiepen in provinciale verkiezingsprogramma's? Snappen we. Daarom deze handige stemwijzer, speciaal toegesneden op Wageningen UR. Selecteer welk type je bent en lees welke partij voor jou het meest geschikt is.

tekst: Roel Neijts / illustraties: Esther Brouwer

DE IDEALIST

 Jij stond vooraan bij de studentenprotesten van 21 januari. Perfect in positie om staatssecretaris Zijlstra te bestoken met tomaten, uiteraard niet genetisch gemodificeerd. Sinds de beëdiging van dit kabinet slaap jij geen nacht meer lekker – al is het maar omdat je 24/7 bezig bent met flyeren tegen Rutte en zijn trawanten. Prioriteiten op provinciaal niveau zijn voor jou: subsidie voor biologische landbouw, het voorkomen van een 'verrommeld' landschap en meer geld naar kunst en cultuur – kun je meteen subsidie vragen voor jouw wekelijkse jamsessie-clubje. Je bent idealistisch en vastbijtend. Maar ook naïef: na een poll onder je vrienden geloof je dat GroenLinks de verkiezingen gaat winnen.

Stemadvies: GroenLinks, SP, PvdA

DE VOEDINGSMIEP

 Politiek en jij zijn nooit zo'n lekkere combi geweest. Jij bent liever bezig met écht belangrijke zaken: het aantal calorieën in je flesje Vitaminwater of het schoonmaken van de ontstoken koker van je trotse ruïn. Mochten je gedachten in een zeldzaam ogenblik ooit afdwalen naar politiek, dan lukt het jou enkel om een standpunt in te nemen over zaken die je persoonlijk raken. Over de JSF kun jij geen mening geven – want je hebt er nog nooit een gezien – en windmolens vind je lelijk, dus zie jij het nut er niet van in. Van lieve paps heb je ooit gehoord dat het CDA 'altijd veilig' is; en waarschijnlijk heb je daardoor bij de afgelopen verkiezingen meegeholpen aan de macht van de PVV. Chapeau.

Stemadvies: Blijf thuis.

DE CORPSBAL

 Kijk, vroeger was het simpel. Belangrijke beslissingen werden genomen door mensen die er verstand van hadden. Nu elke arbeider z'n zegje mag doen, is de lol van de politiek af. Die linkse paupers nemen milieu en armoede véél te serieus. Jij werd na je geboorte al snel ingeschreven bij de JOVD en daarom stem je 2 maart kritiekloos op de VVD. Eigenlijk maakt het je ook geen fuck uit wie de macht heeft: jij gaat later toch héél veel geld verdienen en stemmen is feitelijk voor machteloze losers. Maar omdat de partij – b'vo Mark! – het zo goed doet en om links Nederland lekker te fucken met een Eerste Kamermeerderheid, ga je toch stemmen. Wel vroeg opstaan: om negen uur 's avonds sluiten de stembussen al.

Stemadvies: VVD

DE DROEFTOETER

 Het idee dat de gangbare politiek iets kan veranderen, heb jij al lang van je afgeschud. Liever leef je in je eigen staat, met een eigen burgemeester. Wie zegt dat het communisme gefaald heeft moet de Droevendaalsesteeg eens inslaan. Omdat de Nieuwe Communistische Partij Nederland (NCPN) niet meedoet aan de komende verkiezingen, bieden de marxistische broeders van de SP uitkomst. Maar vergeet niet: door de global warming en nattere seizoenen, zullen jullie katten massaal het loodje leggen en de 124 kippen juist minder eieren. Gelukkig staat duurzaamheid ook boven aan je lijstje en – niet onbelangrijk – de Ecologische Hoofdstructuur is zo'n beetje ontsproten in Droevendaal. GroenLinks dus.

Stemadvies: SP, PvdD, GroenLinks

DE NETWERKER

 Het is dat Alexander Pechtold uit Wageningen komt, anders zouden je vrienden je 'de Pechtold van Wageningen' noemen. Niet alleen ben je een gedreven politicus, je ziet ook nog eens overal kansen. Er verschijnen zweetdruppeltjes van opwinding op je voorhoofd als woorden als 'burgerparticipatie' en 'burgerinitiatief' vallen – en in jouw kringen vallen die niet zelden. De provincie is voor jou één grote bron met mogelijkheden. De potentie tot innovatie, duurzaamheid, groene economie, creatief ondernemen. Noem een hippe, liefst inhoudsloze ondernemersterm en jij schreeuwt 'em uit over Twitter en Facebook. Jij houdt niet van die zieligdoenerij op links, het boerse van CDA of het stugge van VVD.

Jij omarmt de nieuwe politiek.

Stemadvies: D66

DE VEETELER

 Jij ziet de Provinciale Staten als de zoveelste bestuurslaag die boeren het leven zuur maakt. Tenminste, als het CDA niet aan de macht is. Duurzame landbouw? Ecologische Hoofdstructuur? Meer windmolens of snelwegen? Vrijwel elke partij heeft standpunten die kostbare landbouwgrond zullen opslokken en dus een streep door GroenLinks, PvdD, D66, PvdA, SP en VVD. Stemmen op een partij die wordt geleid door een man met een geblondeerd kapsel, daar moet je ook niets van hebben. Doe maar normaal, da's al gek genoeg. Jij bent als een geboren ras-CDA'er voor de Agrarische Hoofdstructuur, varkensflats en landbouwsubsidie. Bid je elke zondag voor een goede oogst? Stem dan ChristenUnie. Doe je dat elke dag drie keer? Dan is de SGP jouw partij.

Stemadvies: CDA, CU, SGP

[E]

VOTERS GUIDE

In case they are too busy to research the ins and outs of the upcoming provincial elections, *Resource* offers Dutch students a guide to voting according to their type. There are the passionate idealists who took the lead in the recent protests: they should go for the traditional left-wing parties. Then there are the 'Hooray Henrys' of the Corps: the centre-right VVD is where they will feel at home. The apolitical nutritionists are more interested in calorie-counting than politics. When they followed Daddy's advice they voted Christian Democrat and helped Wilders to power. Better stay at home. As for the livestock cowboys and girls, the Christian parties are for them. The prophets of environmental doom should vote green left, and the hip and happy social-networkers should embrace the brave 'new politics' of D66.

The full story?
resource.wur.nl/en

GOD

Wijkende haarlijn? Opgelet! Wetenschappers van UCLA hebben ontdekt dat astressine-B peptide haaruitval voorkomt. Sterker nog, kale muizen krijgen er hun vachtje helemaal van terug. Het spul vermindert bovendien stress en is goed voor de spijsvertering. Nooit meer stress, nooit meer kaal en goed eten: bestaat God dan toch?

STIJN <<

Wat drinken

Mijn zusje mag niet alleen naar de bioscoop. Of beter gezegd, ze mag niet zonder begeleiding vanuit de bioscoop naar huis of de stad in. Of die angst van mijn ouders terecht is, laat ik in het midden. Maar, vorige week moest ik (een demonstratiemodel van ongespierdheid) haar ophalen om zo zakkenrollers, aanranders en ander gespuis op veilige afstand te houden. 'Oké, dan kunnen we meteen wat gaan drinken', stel ik voor.

'Leuk, mijn vriendin gaat ook mee', glundert mijn zus een halfuurtje later, 'ik heb net ge-sms't dat het goed is'. Ik verstijf, mijn ogen staan plotseling wijd open. 'Toch niet die ene, hè', vraag ik zichtbaar geschrokken. Er verschijnt kleine pestende glimlach op haar mond. 'Jawel.' Ik stort ineen. Over deze vriendin heb ik slechts twee dingen gehoord: 1. Ze kan uren onafgebroken praten; als je eenmaal hebt teruggesproken kom je nooit meer van haar af. 2. Ze valt op oudere jongens; haar vorige vriendje was zo mogelijk zelfs ouder dan ik.

Boos en geschrokken staar ik mijn zus aan. Toegegeven, mijn liefdesleven is meer dan hopeloos, maar om met een extraverte 5-vwo'er aan te pappen? Nee, dat gaat ook mij te ver. 'Wat gaan we hier aan doen?', vraag ik mijn zus ernstig, waarna ze stil blijft. 'Nou, ik kan er altijd nog een column over schrijven', mompel ik verslagen.

Met lood in mijn schoenen wandel ik die avond in richting bioscoop. Oh, en wat moet ik doen als ik een bekende zie? Bezorgd kijkend wacht ik tot het tweetal uit de bioscoop komt. Die zorgen blijken totaal ongegrond. Mijn zus stapt met een moordgriet het gebouw uit. 'Nee, ze is veel ouder', vertel ik mezelf.

'Je vindt het toch niet erg als ik meega, hè?', vraagt de vriendin van mijn zus met zoete stem. 'Nee', stamel ik, terwijl ik voel dat mijn gezicht rood aangelopen is. 'Nee, hoor', lacht mijn zusje, 'maar mijn broer gaat straks wel een column schrijven over hoe vreselijk hij het vond.' De moordgriet lacht. 'Oh, in dat geval heb ik niet zo'n zin', laat ze kordaat weten. Zelfverzekerd, met vlotte pas en zelfs zonder om te kijken, wandelt ze de straat uit. Mijn zus kijkt me aan. 'Kom we gaan een biertje drinken Stijn'. **Stijn van Gils**

WACHTWOORD123

Een nieuw WUR-wachtwoord, nu nog ingewikkelder! Sinds 3 februari mag je geen password meer recyclen, moet het minimaal 8 tekens bevatten met minstens 3 van deze categorieën: hoofdletters, kleine letters, nummers en leestekens. Maar nu komt het: 'Het mag geen combinatie van meer dan twee opeenvolgende tekens bevatten die ook gebruikt worden in de gebruikersnaam.' GO^*3rDO&2e!

CULT <<

Kreunen in de kerk

Blaasbalgen, orgelpijpen, piepende longen en hemels engelengezing. Vreemde geluiden klinken door de kerk bij de voorstelling 'Tocht van kunstenaarscollectief de Waterlanders'.

Het publiek leunt bij de Waterlanders zelden onbezorgd achterover om van een afstandje te zien wat komen gaat. Ook bij hun nieuwste project worden de bezoekers onderdeel van de voorstelling. Bij binnenkomst loop je over een pad van blaasbalgen waarmee de argeloze bezoeker zelf de eerste tonen van het concert produceert.

De Waterlanders zijn een Wageningen kunstenaarscollectief, vooral bekend van hun locatietheater en vaste gast op het Oerolfestival. En wanneer de Waterlanders een kerk binnen lopen waar een orgel staat, gebeurt er iets bijzonders met die kerk en dat orgel, en ontstaat de voorstelling 'Tocht'.

Tocht is een ode aan de adem, het eerste wat een mens tot leven wekt en het laatste wat het lichaam verlaat. Een concert van geluid gemaakt door de longen van mensen

en de wind door orgelpijpen. Maar de adem gaat deze voorstelling ook door tal van experimentele en speciaal voor deze voorstelling in elkaar gezette instrumenten. Gemaakt van metalen buizen, plastic slangen, blaasbalgen van hout en vijverplastic. Van het rijzen en dalen van de borstkas. Zolang er maar een kolom trillende lucht in zit, zegt Waterlander Eric Langendoen erover. Twee operazangeressen, een componist en een organist vullen de Waterlanders in deze voorstelling aan.

Er is een verhaal, over de evolutie, maar het zit in de muziek verstopt. Het begint met het geluid van de oersoep, het zwoegen van de longen wanneer het leven voor het eerst op aarde kruipt en het eindigt in hemels gezang. Het orgel wordt levend wezen, en de mens wordt instrument dat bespeeld wordt. Orgel en mens zijn van rol gewisseld. **IT**

3 (try-out), 4, 5 en 10, 11, 12 maart.
Doopsgezinde kerk Arboretumlaan.
Reserveren: www.waterlanders.info.

FOTO: HENRY KRUL

BIJTANKEN

'Schat, ik ga even tanken'. En daar rij je met de handdoekje naar de Bongerd. Stekker in het stopcontact en zwemmen maar. Zo ongeveer moeten de bedenkers van het oplaadpunt voor elektrische auto's hebben gedacht. Sinds vorige week is zo'n punt bij het zwembad beschikbaar. Kosten: tot eind 2012 100 euro. Inclusief de groene stroom. Exclusief het zwemkaartje.

Meebouwen aan een meisjesschool in Kenia

Hardloopster Lornah Kiplagat wil een meisjesschool oprichten in haar vaderland Kenia. Studenten en docenten van Van Hall Larenstein uit Velp bezochten Kenia en gaven advies over de inrichting van het terrein.

'Lornah heeft een groot hart en is enorm gedreven. Ze is beroemd, maar als je haar spreekt is ze heel gewoon.' Aan het woord is Sytske van der Kooi, studente Tuin- en landschapsinrichting. Samen met acht andere studenten en zeven docenten ging ze vorige maand naar Kenia om Kiplagat te helpen met haar plannen om een school te stichten voor driehonderd kansarme tienermeisjes.

De delegatie van VHL bestond uit Bodemkundigen, land- en watermanagers en ontwerpers. Hun doel: de bodem in kaart brengen en onderzoek doen naar de mogelijkheden voor watervoorziening. Dat is lastiger dan het lijkt, aange-

FOTO: ADRIAAN NOORTMAN

Studenten en docenten van VHL helpen hardloper Lornah Kiplagat

zien er behalve een school met verblijfsruimtes, ook een atletiekbaan, een kerk en een boerderij ingetekend staan. 'De atletiekbaan stond gepland in een vallei met een ondergrondse kleilaag. In de regenperiodes blijft er water in staan. Maar het is wel vruchtbare grond voor landbouw', geeft student Land- en watermanagement Nick Bakker als voorbeeld.

De zes studenten Tuin- en land-

schapsinrichting maken een ontwerp voor het terrein, als afstudeeropdracht. Ze moesten wel wennen. Nick Bakker: 'De mensen zijn arm, de voorzieningen slecht. Op de snelweg moet je oppassen dat je niet met je hoofd tegen het dak stoot omdat er kuilen in de weg zitten.' **AB**

De studenten hielden een weblog bij: <http://larensteinkenia.blogspot.com>

[E]

YOU WIN SOME

... you lose some. In this case, it was a non-starter. Stijn's sister's friend was a stunner but as soon as his sister said he was sure to write a column about their encounter she was off. Thanks, sis.

BREATHTAKING

There's a highly original concert coming to the Mennonite church on the Arboretumlaan in Wageningen next week. *Tocht*, by the innovative artists' collective the Waterlanders is a playful interactive exploration of breath and the wind. Tickets are selling fast. Book at www.waterlanders.info

VHL IN KENYA

Students and staff for VHL Velp have been helping Kenyan-born runner Lornah Kiplagat plan a secondary school for 300 underprivileged girls in her home district of Eldoret. 'She has a big heart' says student Sytske van der Kooi. The team stayed on a farm with Kiplagat, worked hard and felt they achieved a lot.

TIME OUT FOR POLITICS

Green party member Mies van Aar, student of environmental studies, is running for election to the Gelderland provincial council. She plans to stand up for the Ecological Main Structure and green energy. She is on a steep learning curve and puts long hours into the work. If elected she could end up paying Zijlstra's extra fees for students on extensions.

The full story? resource.wur.nl/en

'JE WORDT IN HET DIEPE GEGOOID'

Wie? Mies van Aar, tweedejaars milieuwetenschappen

Wat? Haar hart klopt voor GroenLinks

Waar? Gelderland

Waarom? Staat vijfde op de lijst voor Provinciale Statenverkiezingen

Denk je dat je gekozen wordt?

'We hebben nu drie zetels, en ik sta op de vijfde plek. Ik hoop het heel erg, maar de voorspelling wisselt steeds.'

Leven de verkiezingen onder studenten?

'Nog lang niet iedereen weet dat 2 maart eraan komt. Wie het wel weet, stemt vooral met het oog op landelijke thema's. Laatst zei iemand dat hij op Cohen ging stemmen.'

Waar ga je je bij de provincie voor inzetten?

'Ik wil de Ecologische Hoofdstructuur graag afmaken, en daarnaast zet ik me in voor meer duurzame energie.'

Hoeveel tijd gaat het je kosten?

'Officieel zou het gaan om 8 uur per week, maar in de praktijk kost het ongeveer 20 uur. Daar maak ik me geen zorgen over, want studeren gaat heel goed. Maar als ik gekozen wordt vrees ik dat ik wel met de Halbeheffing te maken krijg.'

Hoe bereid je je voor op je toekomstige functie?

'Je wordt in het diepe gegooid. Ik ben naar allerlei vergaderingen van de provincie geweest. En van de week heb ik meegedaan met het debat op SSR-W. Dat was behoorlijk eng, maar eens moet je eerste debat zijn.' **NM**

BEFFEN/PAFFEN

Orale seks is slecht voor je keel. Slechter dan roken. Jammer, maar wetenschappelijk bewezen. Het humaan papillomavirus is de boosdoener: het veroorzaakt keelkanker. HPV wordt overgedragen door orale seks. En hoe meer partners je hebt gehad, hoe hoger de kans op besmetting. Nogmaals, erg jammer. 'Vandaag even niet, schatje. Ik let op mijn gezondheid.'

>> HET ECHTE WERK

OOG IN OOG MET EEN HAAI

Wie? Christoph Hoppe, derdejaarsstudent Kust- en Zeemanagement, VHL Leeuwarden

Wat? Onderzoek naar 'coral spawning'

Waar? Eilandje Koh Tao, Thailand

Waarom? Meewerken aan koraalonderzoek, inclusief elke dag duiken

'Nog nooit had ik van het eilandje Koh Tao gehoord, tot een medestudent mij vertelde over het *New Heaven Reef Conservation Programme*. Dat is een programma waarin studenten uit de hele wereld de mogelijkheid krijgen om deel te nemen aan koraalonderzoek. Na een voorbereiding van ongeveer drie maanden was het zover. Stond ik plotseling zomaar te genieten van de overweldigende rust en de exotische schoonheid van mijn stageplek. Eerst krijg je een intensieve duikcursus en lesprogramma over de wereld onder water. Dat is nodig omdat je moet weten hoe je op een veilige en nauwkeurige wijze het koraalonderzoek kunt uitvoeren. Het duiken vond ik helemaal geweldig. Ik had nog geen duikervaring, maar inmiddels kan ik zeggen dat ik de schade aardig heb ingehaald. Door het dui-

ken ging er een nieuwe wereld voor me open. Je maakt echt onvergetelijke momenten mee. Enorme scholen vissen in alle soorten en kleuren en oog in oog staan met een haai!

Ik heb meegewerkt aan een *coral spawning project*, een onderzoek naar de kunstmatige voortplanting van koraal. Het was intensief en moeilijk werk. Je moest bijvoorbeeld snel paraat zijn om geschikte monsters te nemen als bleek dat de koralen zich aan het voortplanten waren. Een probleem was dat de golfstroom El Niño het zeewater veel te warm maakte voor de koralen. De resultaten werden daardoor helaas onbetrouwbaar.

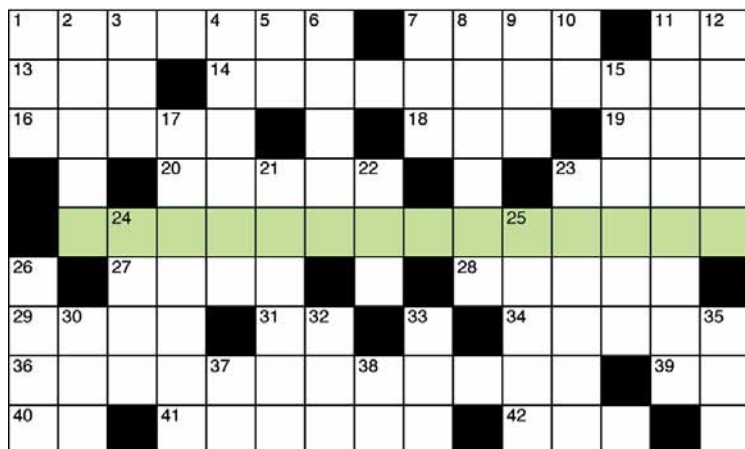
Daarnaast heb ik meegewerkt aan het 'Save Koh Tao' festival op het eiland, waarmee we de inheemse bevolking en de duiktoeristen informeerden over de achteruitgang van de kwaliteit van het zeewater. Mijn stage is een fantastische leerervaring geweest waar ik nog vaak aan terug denk. Vooral als ik weer merk hoe hectisch het er hier in Nederland allemaal aan toegaat. Dan doe ik mijn ogen dicht en waan ik me weer even in mijn hangmatje, genietend van de rust op het eiland.' Marlot Roelofs

[E]

DIVING INTO A NEW WORLD

Christoph Hopper, third year student of Coast and Sea Management at VHL Leeuwarden, looks back on a fantastic internship on the Thai island of Koh Tao, where he learned to dive in order to help with coral research as part of the 'coral spawning project'. A beautiful underwater world opened up to him, and he came face to face with a shark. Interesting work, and he also helped prepare the 'Save Koh Tao' festival, to inform locals and tourists of the threats to seawater quality and the coral. Christoph learned loads and, now back in hectic Holland, he sometimes dreams of his hammock on the peaceful tropical island.

The full story?
resource.wur.nl/en

Hokjesdenken

'KWEKVREES!', mailde Herman ons. 'Voor jou zeker?!', dachten we nog. Maar even later kwam gelukkig een correctie binnen: 'Vanwege m'n spekvingers tikte ik de R in plaats van de L. De oplossing moet natuurlijk KWEKVLEES zijn.' Pfieuw.

Die oplossing werd meteen goed ingestuurd door: **Willem Menkveld, Sexy Chickies, Cees Niemeijer, Anita's Angels, Hokje514@wur, Herman Slink, Renée en Susan van der Salm, Ditje van der Vossen**, Leerstoelgroep **Nematologie, Marianne van der Gaag, Eef Velthorst, Marije Oostindjer, Anton Korteweg, Ellen Slegers, Willem de Visser, Evert-Jan Bakker, Gosse Schraa en Hanneke Pompe, Hannah Ackermans en Loes Bugter.**

Horizontaal

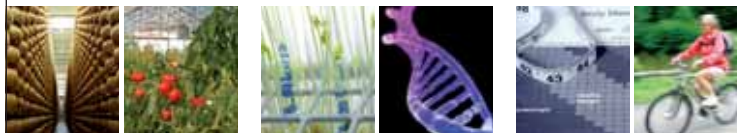
1 Karel __, oud-voorzitter en geldschietster van Vitesse **7** Johan van Arendonk wil dat zij hun aanstelling behouden **11** He + ho **13** Voor (gevoerden) **14** Spot **16** __ Iljitsj Tsjajkovski, componist **18** Ging met de GPV op in de CU **19** Volle __ rijden **20** IJzerhoudend rund **23** Past voor kick of riet **27** Jeanne __ **28** Schimpscheut **29** Club van Kaká en Ronaldo **31** For Bitter __ Worse, Anouk **34** Zitplaats voor de uil **36** Treurige kunstenaars **39** Vandaag de dag **40** __ Delft **41** Buurman om lief te hebben **42** Zender met gewilde awards

Verticaal

1 Alterra bedacht een prijswinnende over megastallen **2** Erkel of Ederveen **3** Oranje jachtgebied **4** Chique mislag **5** Weerwoord **6** Soort land, al is dat niet helder **7** Mies van __, Wageningse GroenLinkser **8** Van die nieuwe ontmoetingsruimte moet een positief effect uitgaan **9** Dat was even zweten **10** Toegepaste wetenschap **11** Die blijken als meest wezenlijke eigenschap taaiheid te bezitten **12** Heeft een bijbaan **15** Op dezelfde plaats (in de literatuur) **17** Sommen **21** Smaakmaker in salades **22** Die radiozender is de limit **23** Usain Bolt is het __ **24** Indonesische normen en waarden **25** Ongekend **26** Houdt een prinses uit haar slaap **30** __ de vie **32** Past voor tering of paardje **33** __ Wageningen **35** Zo'n rondje betekent niks **37** God met een valkenkop **38** Exact profiel op HAVO en VWO

Mail de groene hokjes uiterlijk woensdag naar hokjes@wur.nl, de oplossing komt donderdag op resource.wur.nl.

93rd Dies Natalis, 9 March 2011

Food for Health

With contributions by Louise Gunning (Health Council of the Netherlands), Willem de Vos (Wageningen UR) and Martin Kropff (Wageningen UR).

All students and employees of Wageningen UR are invited! Programme and registration: www.dies.wur.nl

in memoriam

Daan Korstanje

Daan (07-06-1992/ 10-02-2011, eerstejaars BSc biotechnologie) Na een avondje rustig op de bank televisie kijken, besloot Daan vroeg zijn bed op te zoeken. Donderdagavond stond er immers een feest op de planning, waarbij hij met ons bar zou gaan staan. Een goede nachtrust was wenselijk, hij wilde er morgen namelijk een mooi feest van maken.

Donderdagochtend om 4.00 uur schrokken we wakker van geschreeuw. Daan had zijn vriendin wakker gemaakt, hoewel onbewust en in zijn slaap. Alle pogingen ten spijt, Daan zelf werd niet wakker en hoe we ons best ook deden; hij reageerde nergens op. Toen tot ons doordrong dat dit een ernstige situatie was, hebben we direct en als een team gehandeld om er alles aan te doen zijn leven te redden. Een van ons belde de ambulance, een ander belde de ouders van Daan en weer een ander zorgde voor een goede doorgang van de ziekenbroeders. Minstens 45 minuten werd Daan gereanimeerd. Helaas bleek dat

zijn hart niet meer in staat was om op eigen kracht door te gaan. Om kwart over 6, in het ziekenhuis, kregen we het schokkende nieuws te horen, Daan was niet meer onder ons...

Lieve Daan, je was altijd zo vrolijk en optimistisch en nu ben je zo maar van ons afgenomen. We kunnen niet begrijpen dat zo iets kan gebeuren. Daar was je nog veel te jong voor. Wie moet ons nou troosten en knuffelen? Wie moet nou mijn grote broer zijn en bukkend door de keuken lopen? Wat moeten wij zonder onze kluskoning en onze held?

Niemand zou ooit voorspeld kunnen hebben dat jij op deze manier van ons heen zou gaan. Zo plotse-ling, zonder enige aankondiging. Daan, je bent een geweldige jongen en zo zullen we je blijven herinneren. Je hebt een plekje in ons hart, voor altijd!

Liefs van je huisgenoten van 'de Praktijk'

Frans A.M. Rijsewijk

Frans Rijsewijk overleed op 29 januari 2011 in Brazilië aan de gevolgen van de ziekte van Kahler. Hij kwam op het Centraal Veteri-

nair Instituut in 1989, bij de afdeling Moleculaire Biologie, daarna in 1990 bij de Open Afdeling Virologie, waar hij meteen zijn moleculair-virologische expertise inzette, en met succes, voor de ontwikkeling van een diva vaccin tegen bovine herpesvirusinfecties. In menig project werkte hij interdisciplinair en internationaal samen. Stagiaires uit de VS, uit Polen, uit Brazilië kwamen op zijn lab werken. In 2005 verliet hij het instituut en vertrok hij naar Brazilië, zijn geliefde Ana achterna. Hij had haar eerst hier de vele kneepjes van het moleculair-biologische onderzoek bijgebracht. Aan de Federale Universiteit van Rio Grande do Sul ging hij verder met Ana in de veterinaire virologie. Hij kreeg met haar nog twee zonen, Henrique en Joaquim, die het voortaan zonder hun avontuurlijke vader moeten stellen. Vlak voor zijn dood had hij nog een reis geboekt naar Nederland, onder andere om met een farmaceutische industrie te overleggen over een mogelijk patent voor een nieuw virus dat hij had ontdekt. We zullen ons Frans Rijsewijk blijven herinneren als een onconventioneel man, wars van uiterlijkheden; een intelligent onderzoeker die ook op elk moment van de dag voor zijn medemens klaarstond.

Mieke Maris en Jan van Oirschot, CVI

Marjo van Elden – Karsch

Op dinsdag 15 februari is tot ons grote verdriet Marjo van Elden – Karsch overleden. Zij is slechts 54 jaar geworden.

Marjo is sinds 1999 als project administrateur bij ons in dienst, in eerste instantie bij Alterra en daarna bij de afdeling Financiën en Control van ESG. Vanaf het begin was Marjo nadrukkelijk in positieve zin aanwezig. Wij hebben haar leren kennen als een spontane, opgewekte en betrokken collega, met veel aandacht en zorg voor haar inhoudelijke werkzaamheden. Daarnaast toonde zij een grote be-

trokkenheid ten opzichte van haar naaste collega's en was oprecht geïnteresseerd in het privé leven van hen. Ze nam de tijd voor een goed gesprek met haar collega's als daar aanleiding toe was. De sociale activiteiten van de afdeling waren voor haar waardevolle bijeenkomsten. Als vanzelfsprekend verleende zij haar medewerking aan de organisatie ervan.

Een eerste diagnose van kanker in 2004 heeft zij weten te overwinnen. Ook toen in 2008 opnieuw kanker werd geconstateerd heeft zij zich daar met grote wilskracht en levenslust met succes doorheen geslagen. Een derde geval van kanker eind vorig jaar is uiteindelijk een te zware opgave gebleken. Ze heeft deze ongelijke strijd verloren.

Wij wensen haar echtgenoot, haar dochter en haar overige familieleden veel sterkte bij het verwerken van dit grote verlies. Wij zullen haar zeer missen.

Fred van Benthem
afdelingshoofd F&C ESG

mededelingen

Mededelingen van en voor studenten en medewerkers. Lever maximaal 75 woorden aan op donderdag voor verschijning via resource@wur.nl, met als onderwerp 'Mededeling'.

Student Council election

On 3rd March 2011 the Student Council Election Committee publishes the electoral register. All students who on the reference date, 25th February 2011, are entitled to vote and eligible for election, should be included in the electoral register. Persons concerned are requested to verify that they have been registered correctly, via <https://ssc.wur.nl/air210/student/>, under Elections.

Any person concerned may lodge a notice of objection to the electoral register until 10th March 2011 inclusive, with the Secretary of the Student Council, Hermijn Speelman, Costerweg 50 (Room 2035), P.O. Box 9101, 6700 HB Wageningen.

The SongWorks
communicatie & muziek bureau

**Stem & Spreken
voor groepen!**

**Training
Stem&Presentatie
26 maart**

www.thesongworks.nl

See you soon!

café carré
Kantoor in de Boring

www.cafecarre.nl
0317 422694

H41

www.h41.nl
0317 421715

DE PATIO
BRUILOFTEN, FEESTEN, BORRELS, BARBECUES,
ZAKENLUNCHES, PROMOTIES, ETC.

*Sfeervolle
ambiance!
(ook terras)*

Ook voor party- en catering-
service (bekend om hoge
kwaliteit en verscheidenheid)

Dennis en Carla Klos

Costerweg 5, 6702 AA Wageningen,
telefoon 0317-425949

Het Louis Bolk Instituut is een middelgrote, internationale, onafhankelijke organisatie die dankzij onderzoek en advies oplossingen biedt voor knelpunten in de biologische en duurzame landbouw, voeding en gezondheidszorg. De systeembenadering (het werken vanuit samenhang), het respect voor de integriteit van het leven en de participatieve opzet van het werk staan centraal.

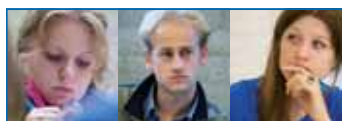
Binnen de afdeling Landbouw is plaats voor een **Bodemkundig onderzoeker (0,8 -1,0 fte)** voor het uitvoeren van wetenschappelijke onderzoeksprojecten op het gebied van duurzaam bodembeheer.

Heeft u een universitaire opleiding op het gebied van bodemkunde (of aanverwant) afgerond en ervaring met projectmatig werken, kunt u bodemkundige kennis richting de agrarische praktijk vertalen en toepassen, dan nodigen wij u van harte uit te solliciteren.

De uitgebreide vacaturetekst is te vinden op onze website www.louisbolk.nl. Voor verdere informatie kunt u contact opnemen met de teamleider

Duurzaam bodembeheer, de heer S. Staps, t 0343-523 867. U kunt uw sollicitatie tot 7 maart 2011 (bij voorkeur per e-mail) sturen naar

c.versantvoort@louisbolk.nl of per post naar Louis Bolk Instituut, afd. HRM, Hoofdstraat 24, 3972 LA Driebergen.

Stichting Thomas More
voorheen Radboudstichting

Op zoek naar verdieping...

Waarheid in de religies (APP 91303)

Docent: prof.dr. Bert Blans, bijzonder hoogleraar wijsbegeerte van de Stichting Thomas More.

Hoe wordt in de vijf grote wereldgodsdiensten, hindoeïsme, boeddhisme, jodendom, christendom en islam over waarheid gedacht?
Hoe denken zij over het gesprek met de andere godsdiensten?
En kan een wijsgerige verheldering van wat waarheid is, hierbij dienstbaar zijn? Van elke godsdienst zullen de grondbeginselen en enkele markante figuren uit verleden en heden behandeld worden en hoe er over waarheid gedacht wordt.

Voor dit college zijn geen toelatingsvoorwaarden.

Wanneer : 4e periode donderdag 13.30 – 17.00 uur
Vanaf 10 maart 2011

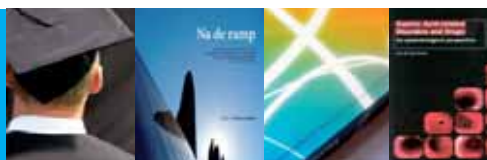
Waar : De Leeuwenborch, zaal wordt aldaar bekend gemaakt

Studielast : 3 ECTS (eventueel aan te vullen tot 6)

Onderwijsvorm : Werkcollege, toegankelijk voor zowel bachelor als master studenten, waarbij studenten op basis van een in de reader aangereikte stof presentaties verzorgen

Toetsvorm : Door het verzorgen van presentaties door studenten zal er geen tentamen zijn

Meer informatie op www.thomasmore.nl/studie/colleges, via docent tel. 023-524 58 62 (privé), e-mail: G.H.T.Blans@uvt.nl of secretariaat toegepaste filosofie, mw. Bea Prijn tel. 0317-48 41 78, e-mail: bea.prijn@wur.nl

Proefschriftenprinten.nl
Printingmythesis.com

Home

Wie zijn wij

Offerte

Bedrijf

Aanlevering
FTP-login
Verzenden

**Specialist in
Proefschriften**

perfecte kwaliteit,
prijs en service!!!

Kijk voor meer informatie op
www.proefschriftenprinten.nl

Werken aan de kwaliteit van leven

Wageningen UR zoekt:

Medewerker Alumni-relaties

Wageningen UR, Wageningen; vacaturenummer: 0017

Biochemisch analist

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: AFSG-FCH-0009

PhD candidate for the project Fermentable sugar production process

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: AFSG-FCH-0010

Medewerker Onderwijsontwikkeling

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: AFSG-HNE-0021

AIO Metabolic engineering & fermentation

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: AFSG-VPP-0003

PhD position – Adaptation and functionality of the rumen wall in dairy cattle in early lactation

Wageningen UR, Wageningen/Lelystad; vacaturenummer: ASG-DW-ANU-0003

Allround Technicus met zwaartepunt Meet- en Regeltechniek

Wageningen UR, Bleiswijk; vacaturenummer: PSG-GLAS-0015

Postdoc Molecular and metabolic basis of plant volatile biosynthesis in relation to abiotic stress resistance

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: PSG-PPH-0005

Tenure Track Universitair (Hoofd) Docent Professionele ontwikkeling van docenten groen onderwijs

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: SSG-ECS-0001

Receptiemedewerker

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: SSG-FZ-0000

Administratief Medewerkers Agrarisch

LEI, Huissen; vacaturenummer: SSG-LEI-BIN-0001

Docent/projectmanager Duurzame Visserij en Aquacultuur

Hogeschool Van Hall Larenstein, Leeuwarden; vacaturenummer: VHL LSM0004

Lector Duurzame Visserij en Aquacultuur

Hogeschool Van Hall Larenstein, Leeuwarden; vacaturenummer: VHL LSM0005

WAGENINGEN UR
For quality of life

www.werkenbij.wur.nl

Het grootste carrière-evenement van Nederland met de beste werkgevers!

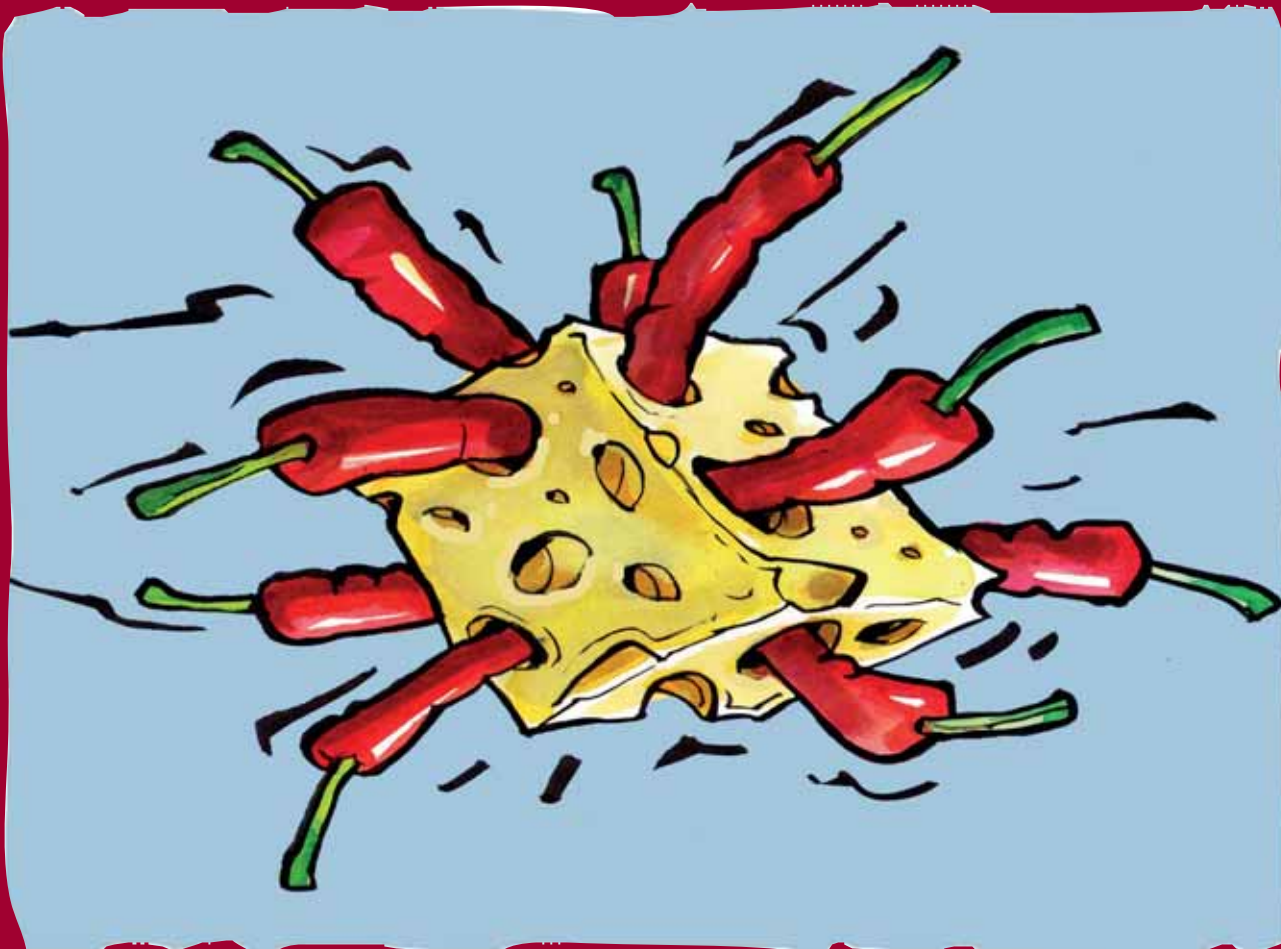
**DE NATIONALE
CARRIÈRE
BEURS**

11 & 12 maart Amsterdam RAI

www.carrierebeurs.nl

>>TYPICAL DUTCH

ILLUSTRATIE: HENK VAN RUITENBEEK

Some don't like it hot

When I came to the Netherlands, my friend invited me to a typical Dutch dinner. It was a long nice procession of courses, including appetizer, main course, dessert, coffee, and after-dinner conversation. That's also when I found that the taste of Dutch meals is quite plain for me, and for most Asian palates.

One night, a friend from Bangladesh invited me and some Dutch friends for a dinner. Our Bangladeshi host asked us to sit cross-legged on the floor, similar to the traditional way we sit in Indonesia. That was when I realized that not everyone can easily sit cross-legged on the floor. One of our Dutch friends had difficulty sitting on the floor because he was not used to it.

Sometimes in Indonesia, we use our right hands to eat – although now this tradition has been replaced with the use of spoons and forks. That night the host decided to use hands to eat, and this fascinated our Dutch friends. One of them told us that his mother would punish him if he ate using only his hands.

Another hilarious thing happened when we ate the meal. Bangladesh foods are spicy, with a lot of spicy ingredients, just like most Asian food. The food wasn't so spicy that night, but the reaction was hilarious. Our Dutch friends took a lot of water during the meal, because the taste was quite spicy for them. But we really enjoyed it. We even made a joke that we would put a lot of spicy ingredients into our friends' meal if they annoyed or teased us, and they would pretend to be scared by this, and apologize. **© Sacha Amaruzaman, MSc student of Environmental Science**

Do you have a nice anecdote about your experience of going Dutch? Send it in! Describe an encounter with Dutch culture in detail and comment on it briefly. 300 words max. Send it to resource@wur.nl and earn fifty euro and Dutch candy.

[NL]

FLAUW

Nederlands eten is erg vlak en flauw van smaak. Vooral voor de Aziatische smaakpapillen. In Indonesië zitten we graag in kleermakerszit op de grond als we eten. Maar een Nederlandse vriend kon dan niet goed zitten. Bovendien kreeg hij vroeger thuis straf als hij met zijn handen aan zijn eten zat, terwijl wij Indiërs van oudsher met onze rechterhand eten. We gingen samen bij een Bengaalse vriend eten, lekker pittig maar niet té. De Nederlander dronk enorme hoeveelheden water. Nu pesten we hem: als je je niet gedraagt doen we stiekem kruiden in je eten.